

fiatal huszártisztnak, a lovasság iránti nagy érdeklődése s mondhatni lovassereg-szervezési hajlama és képessége.

Az 1859. évi olaszországi hadjáratban részt mint százados és századparancsnok, részt pedig mint vezérkari tiszt volt alkalmazva. A felderítő és kémiszemle-szolgálatoknál mindig merész feladatokkal bízott meg, s a fiatal százados igazi huszáros fogásokkal oldotta meg a sokszor életveszélyrel járó megbízásokat.

A hadjárat után 1860-ban igen megtisztelő feladat várt rá. Kineveztek egy akkor felállított lovastiszt iskolá vezetőjének, melyben a hadsereg lovastiszt iskolái számára tanárokat kellett kiképeznie. Az eredmény sikeres volt s a hadsereg parancsnoksága elismerését nyilatkoztatta a derék vezető iránt.

Az 1866-ik évi hadjáratban mint vezérkari tiszt az I-ső könnyű lovashadosztályhoz osztott be, s vitézsége jutalmául a katonai érdemkeresztel díszített fől. A hadjárat lezajlása után őrnagyi ranggal a hadseregből kilépve, horvátországi birtokára ment s gazdasággal foglalkozott, mignem a m. k. honvédség szervezőek első lón, ki a honvédséghez jelentkezett, s itt kezdődik tulajdonképpen Henneberg lovag minket közelebből érdeklő életrajza.

1869-ben őt bízta meg gr. Andrássy Gyula a honvédlövasság szervezésével; ő dolgozta ki a keretrendszer szabályait s az oktatási eljárás módjait, s ő állította fel az első lovastanósztyókat. Az eredmény igazolta eljárása helyességét s kieszközölte számára a király legmagasabb elismerését. 1870-től 1872-éig, már ekkor mint alezredes, József főherceg, a honvédség főparancsnoka mellett, mint első segédtiszt működött, a hol is a lovasság fejlesztésére szükséges intézkedéseket végezte. 1873-ban ezredessé léptetve elő, a 14-ik honvéd gyalogdandár parancsnokságát vette át. De itt is megmaradt huszárnak; s a lovasságra vonatkozó észrevételei magasabb helyeken is mindig figyelemben részesültek; — míg 1874-ben mint honvédlövassági dandárnokot újra visszanyerte a huszárság, s újra átvette tényleg is az egész honvédlövasság kiképzése fölötti felügyeletet.

Ez időben összpontosította egy helyen a lovas osztályokat, hogy a csekély létszámú keretrendszer mellett is az oktatás és harczszerű kiképzés még tökéletesebbé váljék. Ez időben szervezték a huszárezredeket és léptet életbe sok oly helyes irányú katonai intézkedés, melyeknek a Czegléd és Miskolc mellett elért eredményeket köszönhetni.

1878-ban a honvédlövasság képzettségének elismerésül a király a vaskorona rend 3. oszt. lovagrendjével tüntette ki, és azon évben tábornokká is előléptette.

Henneberg tábornok javaslata folytán a honvédlövasság ez évben két dandárba osztott be, a mikor is ő a honvédlövasság felügyelőjévé nevezetett ki, s mint ilyen fáradhatatlan szorgalommal, szakavatott és tudományos gondnal fejleszti a honvédhuszárságot s hogy a honvédhuszárság Czeglédnél és Miskolcnál oly sokfelől dicsőre elismerést nyert, abban az oroszlánc-rész a felügyelőt, Henneberg tábornokot illeti. Henneberg tábornok a legszebb férfikorban van. Szép, daliás alak. A honvédhuszárság és a tisztikar, mondhatni, rajongásig szereti; tudományosan képzett katona, jó magyar hazafi, jó bajtárs, kitűnő seregszervező és minden tulajdona megvan arra, hogy egy esetleg bekövetkező háborus időben, mint lovashadvezér, fényes győzelmi babérokkal koszorúzza a magyar honvédhuszárság lobogóit.

A. S.

MI CÉLJA HÁT?..

Mi célja hát ez értelemnek, Mely kialudni soha bir? Mint a beteg, tehetlen gyermek, Sebe sajgóval, egyre sír. Kétségbeesett szilaj erővel Küzdök hiába ellene, — Mint visszafotott láva tör fel S még rombolóbb az ereje.

Bús aggalommal óva kímom, Ne lássa gúnyra senki meg, A társaságba lelevírom, S arczom nyugodt és jég hideg. De rám borúl az éj magánya, Szívem zokogva felsikolt, Panassza, vádját torz jajára Visszhangozik az égi bolt.

Miért vagyunk? Mi hát a cél itt? Miért jövünk, ha szenvedünk? Miért a szív, ha egyre vérzik? Választ ki ad, óh jaj, nekünk?! Örök rejtély a bölcs titka, Éltünk gyötrelmes álmódás, A sirnak öble, bárha nyitva, Megfejtethetlen és csodás.

Uralkodik-e valj' felettünk Isten, ki óv, ki sújt vagy áld? Vagy gyávagság a hit s képzelmünk, Miként az égbolt, oly csalárd? S e nagy világ egész folyása Egy féktelen, örült szeszély?! Azért csap oly zaviagny egymásba: Mi volt, mi lesz, s minden, mi él?..

Oh jaj, miben vigasztalás van, A felelet hát hol van itt?.. Olvasgatom a láng-írásnak, — Cikázó fénye csak vakít. És forgatom a bölesek könyvét, Minő halom, de ész kevés! Üres szavok egymásba öltik, — S összes beszédök gyűgyögés.

Menekszem az erdők mélyébe, Holott nem láthat senki sem, Leborulok selymes fűvébe, S ott jajgatok keservesen. Az bizonyos csak itt a földön, S az lesz, a míg a zürbe hullt: Ki érez és eszmél, — örökön Boldogtalan és nyomorult!..

SZÉCHY KÁROLY.

A REZERVISTA SZERELME.

ELBESZÉLÉS.

IRTA BIHARI KÁLMÁN.

(Folytatás.)

V.

Ki van adva a parancs: csatára készen! az ellenség előtti áll.

A mint az ut levezet a Romanja-Planina déli lejtőn, széles völgy terül el, körülbelül egy félmérföldnyire. A völgy egészen fátlan síkság, magas fűvel benöve; itt-ott vadvizes, mocsáros. A másik oldalán emelkednek a senkovitzi magaslatok; a tetőket erdőség borítja, pompás védelmi hely a fölkelők számára. Az emelkedéseken még köböl hevenyében megrakott mellvédek fedezik az ott meghúzódott csapatokat. Itt-ott elszórva látszik néhány ház, azt mondja a katonai térkép, hogy Bandi-Ogjak falu területe ez. A magaslatokon a felkelők vörös zászlója lobog; nehéz munkája lesz annak, a ki ide föl akar hatolni. A Szerajevóból, Tuzla felől, Herzegovinából elűzött bosnyák csapatok itt, a tartomány déli részén, gyülekeztek össze, megkísérelni az utolsó ellenállást.

Szept. 21-én egész éjjel nyomult elő az osztrák magyar hadsereg Mokra felől. Ott volt

az egész első hadtest, óriási nehézséggel járt az előhaladás, ismeretlen, vad sziklák között, járhatatlan ösvényeken, vagy éppen keresztül tüskén-bokron, hegyszakadékokon, zúgó patakokon. Reggelre három oldalról volt körülveve a fölkelő tábor.

A fáradt legénységnek nem volt ideje a pihenésre, tovább kellett nyomulni. Az előcsapatok csatárláncba oszolva haladtak a magaslatok felé, utánok a többi csatarendben.

Füst száll föl a hegytetőről, utána hatalmas dördülést vernek vissza a sziklafalak. Egy ágyugolyó csapódik a csatárlánc közé. Ah, tehát a fölkelőknek ágyúik is vannak. Annál jobb, annál melegebb lesz a mulatság! A hegyi ütegek harsány csattanással felelnek vissza. Megkezdődik a vérontás; az egyik fél megy előre parancsszóra, szigorú kénytelenségéből, — a másik azt hiszi, hogy jogait, vallását védelmezi. Az emberi érzés fájdalommal némul el, a harc vad szelleme csatogtatja szárnyait a tér fölött.

Nemsokára megkezdődik az apró fegyverek tüze, először egyenként, azután mindig sűrűbben. A bosnyákok elővéde lassan, folytonosan tüzelve vonul vissza a magaslatok tetejére, hogy egyesüljön a főcsapattal. Taktika, egységes vezérlés nem igen van e durva csapatoknál; inkább a vadállat ösztöne, a mely a rejtett helyet keresi, de ha megebesül, dühödten veti magát a merész vadászra.

A harc nemsokára az egész völgy hosszában kifejlik. Három oldalról nyomulnak harcosaink a magaslatok felé, hosszú láncolatban. A fegyverek dörgése elnyomja a vezény-szót, a trombitaharsogást. Itt-ott egy katona lebukik, vérével festve a mezőt. Egy új, fájdalommas hang, a sebesültek jajgatása, a haldoklók kínos horgése vegyül a zürzavar hangjai közé. Nagyon rossz hely ez a támadónak. Míg a völgyön áthatolnak, nincs fedező hely, nincsen egy bokor sem, a mely védelmet adna a golyó ellen. Nyíltan vannak kitéve az ellenség tüzelésének. Mindegy, előre kell haladni! Minél hamarabb érik el a magaslatokat, annál kevesebb lesz a veszteség. A golyók süvöltve füttyölnek a katonák körül; a löporfűst, a kiabálás, a vér látása mintegy elkábítva az idegeket, vad indulattal tölti el a harcolók lelkeit.

A csapatok idestova hullámanak, keresve a védettebb helyet, az alkalmasabb előnyomulási utat. Most már úgy sem lehetne visszafordulni, már egészen a magaslaton levő ellenség lőtávolságában vannak, s a visszavonulás a fedetlen völgyön át végveszély lenne nekik. Egy-egy bajtárs elmarad, másik áll a sebesült helyére. Vakmerően válik ki néha a tető fái közül egy-egy sötét alak, öklével fenyegetve a «svabak» felé; ezernyi golyónak kitéve, bámulatos merészességgel vesz célba valami tisztet, a lövését ritkán hibázza el. A mi katonánk alig tudja, hogy hova célozzon; az ily örült vakmerőkön kívül a többi jól meghúzódik, csak ritkán tűnik elő az erdő zöldjéből a piros fez; ez aztán jó célpont. Keveset lehetne ártani nekik, ha az ágyuk nem dolgoznának. Midőn egy-egy löveg, mindent törve zúzza a fák közé csapódik, száraz csattanással durranva ott széllyel: vad ordítás és lármá, jajgatás áruja el, hogy jól talált. Ettől fél ez a nép; a puskatüzést, a melynek maga is mestere, bátran állja. Leül a fa tövébe a keleti népek sajátságos guggoló helyzetében, mellette a földön egy rakás töltény, a handsárját maga elé a földre szurja, s annak félhold alakban végződő markolatára helyezi a puska-csőt és úgy tüzzel egész hideg vérről.

Végre hosszú, kínos, fárasztó előnyomulás után a magaslatok lejtőjéhez ér a támadó sereg. A trombiták rohamra harsannak, fel a szu-

ronyt! előre! Összezárul a csatárlánc, s rohanó léptekkel indulnak a hegynek fölfelé. Pokoli tüzelés fogadja őket, a sorok megbomolnak — és vissza kell huzódni a lőtávólón kívül, hogy a megtizedelt csapatok egy kis pihenés által új erőre kapjanak.

A hegyoldal sebesültekkel van borítva, a kiket bajtársaik nem tudtak magukkal visszahozni. A bosnyák újra jelét adja állati vakmerőségének és vadságának. Nehányan kijönnek a fák rejtékéből a nyílt hegyoldalra, és éles handsárjaikkal levagdálják a sebesült, kinjaik közt vergődő katonák fejét, magasra emelve rázzák a visszavonult csapatok felé, nem törődve a főlháborodott katonák záporoként szórt golyóival. E vadak némelyikét elérí végezete, golyótól találva áldozata mellé rogyik, — némelyik sértetlenül huzódik vissza buvóhelyre, legördítve a lejtőn a levágott fejeket bajtársaikhoz.

Meg kell a rohamot ujitani. E magaslatok elfoglalása mindnyájukra élethalálkérdés. Újra kezdődik a halál aratása. Most már csapataink némelyike feljut a magaslat tetejére, honnan lövéseit biztosan intézheti a felkelők közé. Másik csapat egy-egy mellvédet rohan meg, a hol ember ember ellen küzd; csattog a szurony, a handsár, a puska. Ez a legborzasztóbb jelenete a csatának. Mindkét fél utolsó erejét feszíti meg, a gyöngébb számára nincs kegyelem. Némelyik század megbátrol egy pillanatra, hogy újra annál nagyobb dühvel rohanjon előre. Nem lehet tudni, melyik félre hajt a győzelem. A harci dühön erőt vesz a roppant kimerültség, éhség, szomjúság; úgy látszik, mintha lankadás állana be mind a két részen. Itt, egymással szemben, nem bírnak egymással, s a sikertelen küzdelemben kimerül a túlságos erő.

E perczen harsány csatakiáltás zendül meg a küzdő csapatok háta mögött, s a vad zajban is kihallatszik a harsány dal:

«Megmutatjuk mi az egész világnak: Nincs párja a Molinári-bakának!»

Igen, ők vannak itt, a magyar sereg színvirága, a szerajevói és mokrói hősök: a Molinári-bakák. Megszokták ők már a harcot, játék az nekik csak. Megmutatják most ezeknek az ujoncz ezredeknek, hogy kell a bosnyákkal harcolni. A mint tömegben nyomulnak előre, a fölkelők ágyúiból néhány golyó hull közéjük. Se baj, tudják ők már annak is a módját, nem sok kárt teszen az. Harsog «hurrah»-kiáltással rohanják meg az ágyukat, néhány perc alatt kezeikben vannak azok. S aztán tovább, a leg-sűrűbb golyózápor közé!

E rohanás eldönti a csata sorsát. A lankadó csapatok ujtult erővel és bátorsággal vetik magukat a fölkelők pozícióira. A bosnyákok nem tudják tovább kiállani a bősüült rohamot, hanyatthomlok rohannak be az erdőbe, a hegyek közé. Ilyen rendetlen seregnél nincs visszavonulás, hanem örült, vad futás. A földühödött, elkeseredett katonaság nem ismer kegyelmet. Vad gyilkolás színhelyévé válik az erdőség.

Ne fessük e képet. Ez már nem harc, hanem mészárlás.

Az üldöző csapatok messze elcsatangoltak a hegyek között, apró csoportokra szakadozva szét. Egy ilyen kis csapatocskát vezet András; vele van Lajos is. Ki elmaradt közülök, ki elportyázott valahol a magános szétzúrt házak között, a melyeket felgyújtának és kirabolnak, mindössze hatan vannak együtt. Ugy látszik, irányt vesztek. Egy patak medrén haladnak fölfelé; a vad ordítás zaja messze hallatszik

* A harczterén a csata után néhány nappal magam is keresztül mentem. — Szerző.

tölők, jelöl, hogy nagyon eltávoztak a többől.

— Forduljunk vissza, — mondja András, — nagyon előre jöttünk és magunkra maradtunk. Nem bátorságos ilyen kevés embernek ezen a vad helyen.

A következő perc igazolta szavait. Az előttök álló szikla mögöl néhány lövés hangzott, s egyszerre hárman rogytak földre a katonák közül. Az első megdöbbenés után a megmaradt három katona visszaadta a szikla alját borító bokrok közé a lövéseket.

Egy jalkiáltás bizonyítja, hogy ez nem hiában történt; a másik pillanatban öt marczona alak rohan elő a rejtékből, kettő szuronyos puskával, három pedig eldobva kilőtt fegyverét, kivont handsárral rohanat Andrásek felé. András, Lajos és másik társuk a sziklafalnak vetették hátukat, hogy legalább hátulról ne támadtassanak meg.

A bosnyákok arcán a vad, elkeseredett düh kifejezése vonaglott, ádáz erővel vetették magukat elleneikre, a kik kétségbeesve védekeztek magukat. A bosnyákok ereje különben is nagyobb volt, mert az elesett három katona halálos sebben vergődött a földön, és így csak hárman voltak öt ellen. Borzasztó tusa keletkezett. Egy ősz szakállú, marczona bosnyák megragadta András szuronyát, másik kezével erős handsárcsapást intézve feléje. De az ifju izmos karjaival oly erős döfést adott szuronyának, hogy az öreg fölkelő átdöfött mellet zuhant a földre. Azonban András szuronyát nem ránthatta ki hirtelen, s a másik pillanatban súlyos puskaagy-ütés zuhant fejére, s ő elkábultva rogyott ledöfött ellensége mellé.

Lajos egyszerre kettővel is harcolt, és a küzdés hevében társaitól messzebb tolatott. Az ifju erős és ügyes volt; meg volt az a bátorsága, a mely nem korcsmai hősieskedésben szokott nyilvánulni, hanem valódi vesztély esetén törhetetlen. Az ilyen bátorság mindig hidegvérű. Lajos most hasznát is vette ennek, és csakhamar sikerült egyik handsárral fegyverzett ellenségének halálos szuronydöfést adnia. A másik egy percze visszarettenve, hátraugrott. E pillanatot fölhasználta Lajos, és társai felé fordult. Láttá, hogy az András mellett levő katona futásnak indult, és az egyik bosnyák követi; a másik pedig a földön heverő András nyakára emeli handsárját.

Szempillantás mive volt, hogy vad kiáltással oda ugrott, s egy iszonyu csapással a puskatásával lecsújtotta a vérengző bosnyákok. Egy pillanatnyi késés és András már a másvilágon lett volna. Lajos ekkor visszafordult a bosnyák felé, a kivel előbb harcolt, és a küzdelem hevéből kipirult arczeval, egész magasságában fölegyesedve daliás termetével, várta annak támadását. De a bosnyák megrémült a bámulatos erőifejtéstől, és megdöbbenve hátrált a bokrokig, és hirtelen közéjük vetve magát, eltűnt.

A támadó bosnyákok közül három feküdt a földön. Ekkor Lajos lehajolt a földön heverő Andráshoz. Nem gondolt e pillanatban arra, hogy ez az ember sokszor megbántotta; egyszerűen teljesít katonai kötelességet bajtársa iránt. Így viselte volna magát, ha soha semmi körülmény nem hozta volna is Andráshoz közelebbi viszonyba. Hanem mégis édes érzés dobogatta fől szívét, a midőn Andrást megvizsgálva, látta, hogy az él, csak el van kábultva. Tehát sikerült neki megmenteni a Juliska testvérenek életét.

Ez alatt a futásnak indult katona is megmutatta, hogy ezt nem gyávagságból cselekedte. Futása közben megtöltötte puskaáját, a mit a küzdés közben nem tehetett, s midőn az üldöző

bosnyák már beérte és döfni akart, visszafordult, közvetlen közelből mellbe lötte, hogy az rögtön halva rogyott össze.

Igy végződött ez utójátéka a véres csatának, aránylag nem kevésbbé borzasztó, mint amaz volt. Valószínű, hogy a kis bosnyák csapat menekülése közben a társaiktól elszakadt katonákon akart boszút állani s némi elégtételt nyerni a nap vereségeért, s ezért támadták meg őket a szikla mögöl.

Ott Lajos, midőn visszatért társával széttekintett, még egy haldokló bosnyákok látott, a ki akkor esett el, midőn az orvlövésére visszafelelt.

Lajos a patakból vizet merített, s gyöngéden meglocsolta a sebesült fejét. András fölnyitá szemét, szólni nem tudott, de halás tekintete kifejezte, hogy tudja, minő szolgálatot tett neki Lajos.

Szomorú érzéssel vizsgálták elesett bajtársaikat is az épen maradtok, fájdalom, kettőnek már nem használható többé semmi a világon, azoknak már sérhat otthon az édesanyjuk. Csak a harmadik mutatott még némi életjelt. A halottakat ott kellett hagyni, a két sebesültet pedig karjaikba ölelve indultak visszafelé. Itt még mindig nagyon veszedelmes lehetett az időzés; még mindig megrohanhatta őket a sziklák és bokrok közt lappangó valamely csapat. A sebesülteket meg kellett menteni. Hosszu, kínos ut után a vad hegyi ösvényen végre a sebesülteket átadhatták a harczterén fölállított tábori kórházba.

András sebe nem volt veszélyes. Az erős ütés elkábította és bezuzta fejét; de ilyet lehet kapni otthon is egy országos vásárok alkalmával. Pár kellemetlen hetet kellett töltenie a szellős, rideg fabódében, a mely kénytelenségből a kórház helyét pótolta. Mig Lajos az ezreddel tovább nem ment, minden üres idejét a beteg mellett töltö, megmutatván azt, hogy az alatt a durva köpeny alatt mily gyöngéden nemes, ragaszkodó szív dobog.

Andráson nagy változást okozott ez a pár hét. Volt ideje komolyan gondolkodni sok mindenről; az a kis vérvesztés nagy hasznára vált. Sokat gondolkodott Lajosról, s most érzett először megbánást e fia iránt tanusított bánásmódja miatt. Eszébe jutottak a sértegetések, a melyekkel otthon elhalmozta, elüldözte a háztól; eszébe jutott a durvaság, a guny, a melyet a katonaságnál, mint felebbvalója, éreztetett vele. De ez még hagyján! hát az aljas eljárás, a melylyel halálhíret költötte. Ez a tudat jobban fáj neki sokkal, mint az a sajgó seb a fején. Ez égette lelkét.

Csak most, a riadegtábori kórházban, a durva ápoló katonák kezei között gondolt igaz szeretettel hugára. Oh, ha az itt volna most beteg ágya mellett, megsimítaná puha kezeivel lázas homlokát, milyen hamar meggyógyulna akkor. Eszébe jutott, mily szeretetteljes, gyöngéd volt az mindig ő iránta, ő pedig alig gondolt, nem törődött vele, durva közönynyel mellőzte. Közre játszott a bűnös családságban, hogy elválasztassék atól, a kit szeret, s oda vettessék egy haszontalan embernek.

Ugy megutálta magát, eddigi életét. Kerüljön csak haza épségben, majd megmutatja, hogy más ember is tud lenni. S most kezdte fölismerni és meggyőződni Tornyai Pistát. Hej, csak otthon lehetne, hogy megakadályozhatná ezt az embert hugának megkerítésében.

S a mint mélyebben gondolkodott, világosság kezdett ébredni benne a Tornyai és Faragóné között való viszonyra nézve is. Otthon ő ezzel nem igen gondolt, a két czinkos természetesen titkolta előtte is, mert atyja gyalázata fölrazhatta volna önző könnyelműségéből;

A KIRÁLY FŐHADISZÁLLÁSA MEZŐ-KÖVESDEN. — INDULÁS A HADGYAKORLATOKRA.

A NEMZETKÖZI VILLAMOSSÁGI KIÁLLÍTÁS A PÁRISI IPARPALOTÁBAN.
TELEFONNAL ELLÁTOTT TEREM ESTE AZ OPERASZÍNHÁZ ELŐADÁSA ALATT.

II. Ramzes király koporsója.

II. Ramzes óriási szobra a bulagi múzeumban.

Amosis király főtárt koporsója és mumiája.

AZ EGYIPTOMI KIRÁLYSÍROKBÓL.

AZ UJONAN FÖLFEDEZETT KIRÁLYSÍROK BEJÁRATA EGYIPTOMBAN.

de kissé figyelmesebb ember az ő helyzetében mégis észrevehette volna a dolgot. Most jutottak eszébe egyes jelenetek, s belátta, hogy atyja minő játékszer egy rossz asszony és annak szeretője kezeiben. Hej, jusson csak haza, hogy szétűt közöttük!

Mostoháját ő soha sem becsülte valami sokra. Mikor a katonaságnál megtudta atyja házasságát, azt egyszerűen balgaságnak ítélte, de, mint általában mindennel, ezzel sem törődött sokat. Otthon aztán a mostohának volt esze, hogy Andrásról óvatosan került minden összeütközést; a fiatal ember élt saját kedvének; apja családi életére semmi gondja nem volt. Most kezdte csak azt az asszonyt is ismerni, mikor ráért kórágynál gondolkodni felőle.

Lajos iránt egyre mélyebb barátságot érzett. Többször ajkán volt már, hogy mindent elmondjon neki, de a szegény érzete visszatartotta. Sokszor megszorította kezét, a mint az mellette ült, és kérde tőle:

— Megbocsátod-e azt, Lajos, a mit én elenél vettem?

— Semmi nincs, a mit megbocsátanom szükséges volna. Én mindig szerettelek, mint testvéremet.

— De én olyan rossz voltam te hozzád.

— Annál jobban esik, ha ezután jó leszel.

András a kórházban hátra maradt, míg az ezred a határ mentén az utolsó helyeket is megszállotta. A hadjáratnak vége volt. A zenkovitzi csata után a fölkelők ereje megtörve szétoszlott, Hadsí Loja fogságba esett, Wisegrad ellenállás nélkül meghódolt: a hadjárat ezéjára elértet.

Végre tehát visszatért a remény, hogy a távol földön harcolók hazatérhetnek az édes szülőföldre. Az ezred visszafordult és Szerajevó felé vette útját.

Mikor bajtársai visszaérkeztek arra az állomásra, a hol András sebesülten maradt, akkorra már ő is fölépült annyira, hogy csatlakozhatott hozzájuk.

Lajos örömmel ölelte át egészséges állapotban talált barátját.

Most András is nyugodtabb lélekkel nyújtá neki kezét. A mint betegsége engedte, első dolga volt haza levelet írni atyjának. Leírta, hogy Lajos miképen menté meg életét; hogy a Lajos halálhíre tévedésen alapult, és nem sokára reményök van együtt épségben hazatérhetni, — és hogy nincs más ohajtása, minthogy élete megmentőjének és hugának boldogságát láthassa. Kérte apját, hogy ne erőltesse semmiképen Juliskát a férjhezmenetelre; sőt kifejezte bánatát, a miért Tornyai mellett volt ő is, és hoga boldogságát lerontani akarta. Juliskának is irt néhány gyöngéd sort; hogy fog majd a szegény leány örülni, a ki eddig bátyjától csak hidegséget tapasztalt. Majd viz neki szép emléket Boszniából: piros török kendőt, gyűrűt, ötsoros kalárist.

András azzal vigasztalta magát, hogy ez a levél otthon kétségkívül mindent meg fog változtatni, mindent jóvátenni. Most már aztán elbeszélte Lajosnak az egész dolgot.

Lajosban egy pillanatig nehéz elkeseredés támadt, s elsőttől arczal tekintett a földre.

— Ugy-e hogy megbántad, — szólt András, — a miért akkor megmentetted az életemet?

— Nem bántam meg, — felelt Lajos percnyi gondolkodás után, reá emelve nyílt tekintetét. — Most már legalább megismertél, hogy más bánásmódra vagyok méltó. Reméljük, hogy az Isten jóra fordít mindent.

— Én pedig jó rokonod leszek egész életemben.

(Vége köv.)

A KIRÁLY FÖHADISZÁLLÁSA MEZŐ-KÖVESDÉN.

Mező-Kövesd, ez a matyóknak nevezett kis város Borsodban, a mult hóban kilencz egész napig úgy szőlőn központja volt Magyarországnak, de sőt az egész monarchiának is; s az a tér, melyet képnék ábrázol, olyan élnék sűrűség-forgásnak színhelye, a minő azelőtt talán nem volt soha, s ki tudja, lesz-e még valaha. Képnék jobb oldalán látható kerítése és főkapuja a plebaniának, mely a király lakásául és főhadiszállásául szolgált; egyszerű földszintes ház, régi bubos tetővel, talán valami kevésbé magasabb, mint a többi. A szemben fekvő épület a király testőrségének és az udvari személynének szolgált lakásul. A háttérben látszó épület a ház lelkesz gazdáinak adott e napokban ideiglenes szállást. A hadgyakorlatok napjainak reggelén a király reggel pontban hét órakor kijött a plebani kerítésének kis kapuján, s szőbe állott az urakkal, a kik már akkorra összegyűlékezve várták. Fényes, csillogó társaság volt az, a mezőkövesdi lovashadgyakorlatoknak megfelelőleg, kizárólag lovas tiszték. Oda jött Albrecht főherceg, Mondel báró, Edelsheim-Gyulai báró, s az udvar két kiváló alakja: Thun-Taxis herceg főlovászmester és Pejacevich gróf altábornagy lovassági főinspektor; az előbbinek egy csatában kartácsdarab kiverte felszemét, s arczát annyira összemarcangolta, hogy még ma is egy nagy sebhelyforradás az egész; a másiknak abban a pillanatban szakította le az ágyugolyó félkarját, midőn kardját magasra tartva, rohamot vezényelt. A király velők s a többiekkel rendesen társalgott rövid negyedórányt a téren, meg nézte a lovakat, a népből is megszólított egyet-egyet, — legtöbbször pici gyermekleánykákat, apró matyókat, — aztán lovára ülve, fényes kíséretével egyúttal a hadgyakorlatokra lovagolt. Képnéken az is látható, a mint egy pandur visszatartja a népet attól, hogy előre tolongjon. Parádé az egész! A derék matyók-paraszt (Mátyástól kapott privilegiumaikról nevezik őket) is hohamem tolakodott a király közelébe. Kiseb-nagyobb csoportokban állodagált néhány percig, olykor a kedélyesebbek, régi magyar szokás szerint oda kiáltottak: «Jó reggelt, felséges király!», a mire az uralkodó mosolyogva felelt, aztán mikor ellovagolt a fölség, utána mondták az egyszerű éljente, — annyi volt az egész. A király nagyon kedélyesen, jókedvűen érezte magát e nép között, — s közöttük élt a szó szoros értelmében, — s többször szólott felőlük a legnagyobb dicsérrel.

EGYIPTOMI KIRÁLYOK UJONAN FÖLFEDEZETT SIRJA.

Brugsch Emil, jeles egyiptológus, a következő érdekes jelentést teszi közzé az Egyiptomban közelebb fölfedezett nevezetes mumialetről:

Midőn jul. 2-án reggeli 4 órakor Siout-ot, a felső-egyiptomi nilusi főállomást elhagytam, sejtetem se volt, hogy csak néhány óra választ el életem egy oly mozzanattól, a minőhöz hasonló megérni csak kevés embernek adatott s mely élnék emlékezetemben marad, bármily hosszúra nyujtsa is életem fonálát a gondviselés.

Forrón süttött Felső-Egyiptom napja az iszapját épen most hordozó Nilus szennyes zöld habjaira, melyeket alig észrevehetőleg hómápolgott alá a lomha folyam.

Julius 4-én értem el Luxorbá, hogy másnap hozzá fogjak a föltárt lelet kiaknázásához. Hogyan jutottunk rá az arabok előtt évek óta ismert, de gondosan rejtgetett kincsre, hosszasan lenne elmondani. Elég annyi, hogy több mint kilencz éve, hogy Theba piacán különböző kisebb-nagyobb értékű régiségek kerültek előadásra, melyekből biztosan lehetett gyanítani, hogy azok valamely ismeretlen királysírból kerültek. Egy szemle-ut alkalmával, melyet a boulagiegyiptomi múzeum tudós igazgatójával, Maspar urral tettem meg, sikerült április havában rá akadnom a rejtettek ismerő arabok fejére, de magáról a rejtettről biztosan értesülést nyerni nem tudtam. Erre csak később jöttem rá.

Egyiptomi utazók jól ismerik a Theba nyugati részén terülő Dér el Bahri nevű romot. Közvetlenül arra a meredek hegységre támasz-

kodik, mely e romot a királysíroktól elválasztja. E hegység nagyszerű háttéréül szolgál a XVIII ik dynasztiabeli Hatasu királynő által épített palotaszzerű templomnak, s délkeleti irányban egész a Medinet Habou nevű omladékok mögé vonul.

Mintegy 150 méternyre Dér el Bahritől, a katakombáktól minden irányban átfurkált Seikh abd el Gournah nevű hegygerinc mögött egy keskeny természetes ösvény vezet a thebai síkság föltött 60 méternyre található, de a kimeredő mészkőszirték által egészen elrejtett sziklabarlang szádához. Itt találtuk a földalatti sírkamarát.

Háromszáz arab állt rendelkezésem alatt, továbbá kötelek, gerendák, csigák, hogy a körülbelül 46 lábnyi mélységbe leereszkedhessünk. Egy kötélbe belefogódva, egy másiknak a harkába beleállva lebecsátkoztam. A négyszögű, minden oldalán 1-as méternyi kemény minden szokás ellenére durván, szabálytalanul volt a sziklába vájva, mindenütt kinyuló s a legkisebb érintésre aláomló sziklatömbökkel. Ugy látszik, nagyon siettek a munkával, a kik készítették.

A kut aljában egy méter 57 centiméter széles és 94 centiméter magas nyílás mutatkozott, mely 8 méternyre egyenesen haladt befelé. A kétezer esztendő óta elzárt levegő oly rossz volt, hogy lámpám a legközelebbi tárgyakat is alig bírta megvilágítani. Látásomnak tapogatóssal kellett segítségére lennem.

Az előttem táruló földalatti menet annyira tömve volt koporsókkal, ládákkal, szobrokkal s mindenféle tárgyakkal, hogy úgy kellett közzöttük és fölöttük hason és négykézláb csusznom, hogy előre hatolhassak.

Midőn a 8 méternyi folyosónak végére értem, azt hittem, itt az egész föld alatti tárnáknak is vége van. Csak akkor láttam, hogy jobbra, éjszakaleti irányban folytatása van, és pedig több mint 60 méternyre, két és négy méter közt változó magasságban. A talap és falak annyira tömve koporsókkal s egyéb régiségekkel, hogy egy négyszöghüvelyknyi tér alig maradt köztök szabadon.

Az ámulat annyira elfogott, hogy nem tudtam, ha nem álmodom-e. Egy koporsóra ülve, hogy nagy izgatottságomból valamennyi magamhoz térhessek, tekintetem önkénytelenül a koporsó födelére tapad s tisztán, világosan olvastam rajta I. Seti király nevét, II. Ramzesz atyját, a XIX-ik dynastiából.

Pár lépésnyire odább, egyszerű fakoporsóban, ott feküdt II. Ramzesz, mellén keresztbe font karokkal. II. Ramzesz, a nagy Sesostris maga. S minél beljebb hatolok, annál nagyobb a meglepetés. Itt van I. Amenofis, amott I. Amozis, a három Thoutmes, Ahmes nofert ari királynő, Aah hotep királynő — valamennyi mumia tökéletes épségben. Összesen 36 koporsó, királyok, azok népei, hercegek és hercegnasszonyok.

Két egész órát kellett töltenem a földalatti folyosóban, hogy legalább futólagos áttekintést nyerhessek az előttem terülő régészeti egész kincsalmazáról. Kijutván a napvilágra, azonnal hozzá fogtam a koporsók kiemeléséhez, a mi igen nehéz munka volt. De négy nap alatt mégis előhoztam az összes pharaókat s három nap múlva már ott voltak valamennyien Luxorbán, honnan tovább szállításuk iránt intézkedtem. Beesesebb terhet nem szállított még a Nilus soha.

A mumiak jelenleg Boulag muzeumában vannak, mely kicsinek bizonyult a királyokhoz méltó helyet nyújtani. A becses tárgyak osztályozása sok időt veendő igénybe.

A főeredmény a következőkben összegezheto: négy papirusz tekercs, 7 királyi mumia, 9 királyi mumia; a többi a királyi házak egyéb tagjainak mumiai.

A XVII. dynastiából egy: Taaten Raskeen király.

A XVIII-ből: Amozis király, Aahmes nofert ari királynő, Aah hotep királynő, I. Amenofis király, I. II. és III. Thoutmes király, Sa Ammon herceg, Sat Ammon herceg, Merit Ammon hercegnő, Hont tamehu királynő, Mes hont tamehu hercegnő, Setka királyné, An királyné, Nebsemi főpap.

A XIX-ből: I. Ramzesz király, I. Seti királynő, II. Ramzesz király.

A XXI-ből: Pinotjem nagy főpap, Nedjemt királyné, Ramaka királynő és leánya Muteu

hat, Pinodjem király, Hathor houtatni királynő, Masaherta főpap, Ast em cheb hercegnő, Nesi chonsu hercegnő, Djet pthah herceg stb.

Ezeket kívül ott találtunk még egy nagy sátozt borból, vörös, sárga és fehér színekben. Ez Pinodjem király leányának, Ast em cheb hercegnő sírjának ékítésére volt készítve. Azonfelül 40 kanopa, 3700 Osiris-szobrocska, 15 szertartási paróka, 46 faláda föliratokkal, papirusból készített több láda tele áldozati fölszerelvényekkel, kannákkal, hussdarabokkal stb. 4 bronz-váza, egy nagy fatábla hieratikus szöveggel, s egy nagy csomó aprólékos tárgy.

A mumiak csaknem minden kivétel nélkül sérületlenek, s némelyik oly érintetlen, mintha csak tegnap göngyölték volna takaróba. Valamennyi virágkoszorúkkal és lótoszszirmokkal van telezsóva, melyeknek színe csodálatos módon épen maradt egész a mai napig.

Az egész temetőköz hely, arra vall a munka gyors, hevenyészett jellege és a megtalált föliratok, a régi pharaók, valószínűleg a XXI-ik dynasztia Ammon-papjainak rendeltéből készült s elődeik mumiainak elrejtésére volt szánva, a mikor vagy belháboruk, vagy külső invázió tette a hirtelen elrejtést szükségessé.

Csaknem három ezredéven keresztül nyugodtak itt a régi pharaók tetemei, miglen végre nekem jutott a páratlan szerencse, hogy napvilágra hozzam a buvárt tudomány anyagává tegyem a drága maradványokat.

NYOMA VESZETT!

— ANGOL REGÉNY. —

HARMINCZNYOLCADIK FEJEZET.

Az ő villa látogatói.

— Hiába! a villa romba dől s el van hagyva.

— Csöngess meg egyszer, szól a kocsisban ülő hölgy, a kapu lépcsőjén álló férfhoz.

— Egy negyed óra óta csöngetek már, de senki sem jö kinyitni. Kedvedért még egyszer megkísértem.

A kocsiutról szűk följáró volt a villához, akacz- és lamburnum-bokroktól és szederfaktól árnyalva. A kocsiha két apró, de győzős nápolyi fuvaros ló volt fogva. A ház, melynek faláról a vakolat is letöredezett, csakugyan nem látszék megérdemelné a fíradtságot, hogy valaki a köves uton a városból ide törekedjen érte.

— Csöngethetek én itt akár teltelt napig, — mondá a férfi türelmetlenül s visszatért a kocsihoz és már épen kiadta a kocsisnak a parancsot, hogy forduljanak vissza Sorrento felé, mikor egy dióbrana bőrű vézna kis lány, nagy kulcsokkal a kezében, szaladt utánok, szélben lebegeve fekete fűrt.

— Te vagy a kapus? — kérde az angol utazó mosolyogva.

A kapus leánya volt, de apja elment kissé hazulról s ő a kertben játszott. De hát esztendő óta senki sem jött megnézni a villát, nem számították rá, hogy épen ma jöjjenek látogatók. A villa kiadó, butorozva vagy butorzatlanul, a mint tetszik. Harminczhat szoba van benne; azonkívül konyhák, istállók, fészerek, kamrák. Mindent megnézhetnek uraságaik, ha akarják. Tessék hátul kerülni a konyhabejáratnál, a nagy kapu be van csukva.

A hölgy is kiszállt a kocsiból s férje karjára támaszkodva, az árnyas ösvényen, a hátulsó kertajtón bementek. Festői, de elhagyott állapotban volt minden; a kert, a gazdasági épületek, maga a különben kastélynak beillő villa is, melybe a kert fölől széles nagy kettős lépcsőn mentek föl s egy oszloposzatos csarnokszűz erkélyre jutottak.

— Ez az a csarnok, nemde Lancelot, — mondá Winifred, mert könnyű eltalálni, hogy ők voltak a látogatók, nászútoikat Olaszország felé véve s a szép villát is fölkeresve, hol Lancelot szülőbivel gyermekéveit töltötte, — melyről annyiszor beszélt nekem, hol karácsony-esténként oly nagyszerűen mulattatott, a fáklátánczon?

— Ez az, édesem, — mondá Lancelot.

A kis lány, a ki nem hallotta megjegyzéseiket, vezetni akarta őket a belső termekben s magyarázni mindeniknek a rendeltetését és előnyeit; de Lancelot türelmetlenül szakította félbe.

— Hagyd el gyermekem, ismerem e helyet, voltam itt már ezeltől is.

A kis leány kétkedőleg nézett rá, nem akarta elhinni. Mióta ő magát tudja, s annak lehet már nyolcz vagy tíz éve, mindig itt laknak s jól emlékszik minden látogatóra, ki azóta e helyt megfordult.

Mindamellett ellhangzott s vezetés helyett csak kísérté az idegeneket. Szobáról-szobára jártak. A Diána-szalomból az Apolló-szalomba, innen a Venus-szalomba (neveiket a bennők volt, de nagyrészt már eltűnt szobroktól nyerték) s mindenütt csak romjait találták a régi fénynek és vidámságnak.

— Láttál-e valaha ily szomorú helyet? mondá Lancelot, — mintha csak ellenség dulta volna föl! S mégis jobban esik így látnom: üresen, elhagyatva, kopott díszében, mint újra ékítve s idegen arczokkal benne! Ugy képelem, nem lakott itt senki azon tizenhat év alatt, mióta mi elhagytuk!

— Nem tetszik az uraságoknak megnézni a felső emeletet is? kérde a kis vezető félénken.

Lancelot tagadólág intett.

— Ott nincs más, — mondá magyarázólag nejéhez, — mint bálószobák hosszú sora; de ha nem röstelsz egy sereg lépcsőn fölmászni a fedélre, a torony loggiájából gyönyörű kilátás nyílik a tengerre.

Winifred szívesen ráállott.

— Nem arra, kedvesem, — mondá Lancelot. — Erre felé járunk. Nézd, ez volt az édes atyám nappali ülésszobája; látod, délre néz; szegény csak a napfényt élte! Néha, ha jobbakban érezte magát, kivittette magát székeben a terrasra s a narancsfák árnyában üldögélt, nézve a felséges naplementét a tengerbe. — Tizenhat éve! Ugy tetszik, mintha tegnap lett volna!

A terraszon át a fedélzetre vezető lépcsőhöz értek. Feljutva oda, kiléptek a torony loggiájába, mely mindenfelé nyitva, nagyszerű kilátást engedett a tengerre, az öböl görbülő partjai keretében Mirenótól Sorrentóig. Ischia és Procida, vörhenyes ködbe burkolva, szunyadni látszóttak a nyugati láthatáron. Nápoly s a körülte levő faluk Porticiótól Torre dell' Annunziatáig, mint zsinórra fűzött gyöngyök heverték a kekes-zöld hegyoldalban; míg a Vezuv, zöld aljából meredő kopasz sziklaival, redős köpenye mélyedéseiben szőlőkkel és gabonaföldekkel, tűzokádó orrát, füst-tollazatával, magasra emelve rajzolta a lég ürébe. Alant a tengeren fehér vitorlás halászbárkák uszáltak, mint vízi madarak lebegeve a kék tükörön. Minden oly álomszerű, oly képzeleti volt, mint egy festett panoráma.

Lancelot és Winifred, a loggia párkányára dőlve s kihajolva, szótlanul élvezték a látvány gyönyörét. Hetek óta utazgattak együtt, boldog új párt, mézes heteik élvezetében elmerülve. Együtt szagatták a myrtus-virágokat az aeginau oszlopok árnyában; együtt hallgatták a hymettusi virágyon a méhek zummogását s az ilyissyi partok pomagranát berkeiben a fülmilek édes enekét; holdvilágban bolyongtak az athenai akropolisz töredezett kölépcsői közt sarjadzó vadrózsa-bokrok között, néztek a naplementét a gergenti-templom magányából s biborszirmu asfodolákat tépdestek a paestumi völgyben. A mi szépet a szín, alak és világítás felmutathat, mind látták; de sem Görögország, sem Sicília, sem Posidonia magános partjai nem mutattak oly megragadó tekintetet, mint ez, a mely most előtök elterült. Pedig nem volt egészen új a látvány, hisz már Sorrentóból is szemléltek s hozzá szokhattak volna.

— Van itt egyéb örökös nyárnál? kérde Winifred elbűvölve a verőfény hatásától.

— Fájdalom, — felelé Lancelot, — van ősz, sőt néha tél is; láttam itt márszürke eget, sőt ködöt és fagyot is a napfény és rózsák e bájlonában. Láttam a Vezuvot hóval borítva, füsttollazatát.

— S láttad a Vezuvot kitörésében is?

— Kitérésben — a mit annak lehetne nevezni — épen nem; de láttam, hogy izzó vörös kövek záporát dobálta s utána tüzes lávát eresztett magából; ezt minden nápolyi megláthatja, kétszer-háromszor évenként. Amde e kisebb rendű rázkódásokat nem szokás kitérésnek nevezni.

— Szeretném, ha legalább ily rázkódást mutatna, mig itt vagyunk.

— Ha a jelek nem csálnak, ohajtásod

könnyen teljesülhet; — mondá Lancelot — miután messzelátójával egy ideig figyelmesen vizsgálta a hegyet s azután Winifrednek nyujtotta át az üveget. — Látod azokat a világos sárga foltokat a kráter szélén? Az friss kén s ez a jele, hogy készül valami. De ha felakarunk menni a hegyre, jobb lesz előbb mennünk, mintsem az bekövetkezne.

— Én inkább akkor szeretnék, mikor láthatunk ott valamit.

— Nem hiszem, hogy kedved telnék a kén-gőzben; én legalább nem szívesen tennélek ki annak. Nem is képeled —

Egyszerre, hirtelen félbeszakította beszédét.

— Nézz oda! — mondá megváltozott, majdnem remegő hangon.

Az általa jelölt irányt szeméivel követve Winifred, három egyént pillantott meg: egy urat, egy hölgyet s egy kertészkapu egyéniséget, kik — alig egy negyed mérföldnyire tőlök — a fák sűrűjéből kilépve, egy keskeny tisztáson haladtak át.

Lancelot mereven nézett le a kertbe, e három személyből álló kis társaságra.

— Az őt les, a ki egy másik utazópárnak mutogatja a helyet, — mondá Winifred.

— Add csak az üveget, kérlek.

S a mint az üveggel kísérté őket, inkább magához mint Winifredhez szőva folytatá:

— A narancsa-sétányon jöttek le s bizonyosan amoda a dombra mennek, a kilátás miatt.

— Az nem lehet oly szép onnan, mint innen a miénk; — jegyzé meg Winifred

Az idegenek külsején nem volt semmi különös figyelemre méltó. Az ur sötét kabátot viselt s aranypaszomántos tengerész-sipkát; a hölgy fiatal, lányos kinézésű volt. Most már távolabb voltak egy negyed mérföldnyire s arcaik a tenger felé fordítva. Lassan lépdelték át a tisztáson, lassan hágtak fel a dombra s ott megálltak, folyvást a tenger felé fordult arczokkal. A férfi egy kis messzelátót vett ki zsebéből, gondosan szemébe igazította s aztán átadta a hölgynek; úgy látszik, ők is a Vezuvra irányozták figyelmüket.

— Menjünk le, — mondá Lancelot hirtelen, összecuska és zsebebe téve tárcsáját. — Elég soká voltunk itt, szeretném a kertet is megmutatni neked. Nem bánd?

Winifred nem bánta; ámbár szeretett volna még itt maradni s tovább is gyönyörködni a szép kilátásban; de látva férje türelmetlenségét, mitsem szólott. Lementek a lépcsőn, át a terraszon, s a helyett hogy a házon át — a merre jöttek — mentek volna vissza, egyenesen a kertbe vívő lépcsőn haladtak le.

A narancs-sétányba jutottak. Winifred el volt ragadtatva annak fényes-sötét színeitől, zamatos illatától; szeretett volna időzni, vagy legalább lassan haladni. De Lancelot egyre sietett s őt is sietette. Biztatta: ha majd visszatérnek. Mire a tisztáshoz kiértek s a domb felé fordultak, hol előbb a másik párt látták: az már eltűnt s a kertész jött feléjük biczege. Bocsnátot kért, azt a másik párt kelle kiérnie.

— S hová lettek? — kérde hevesen Lancelot.

— Vizen jöttek, — mondá a kertész, — s csónakjukat az öbölben hagyták, mig a kertet megnézik; a tengerre vezető kis ajtón bocsátottam ki őket.

— Tudom, tudom, — mondá Lancelot türelmetlenül; — adja ide a kulcsot, hogy siessek utánok.

— Bocsnátam uram, a kulcsokat nem szabad kiadnom kezemből; de ha tetszik, jöjjen velem, önnek is kinyitom az ajtót.

— Várj itt rám, Winifred, — szólt Lancelot gyorsan s intett a kertésznek, hogy vezesse. Ez, fellábrára sértül, csak lassan sántikált előre, úgy hogy Lancelot egészen elvesztette a mi kis türelme még volt is.

Végre a sikamlós rossz lépcsőhöz értek, mely az ajtóhoz vezetett. A kertész kinyitotta; Lancelot odaguggott s szétnézett. A part egész hosszában el lehetett látni — de az eltűnt párnak semmi nyoma. Ha csak, a kikötő helyet árnyaló bokrok nem rejtették meg a csónakot, el nem lehetett gondolni: föld nyelte-e el, viz nyelte-e el? Kétkedve: maradjon-e, várjon-e, habozva állt Lancelot az ajtóban. Egyszerre egy hajós legényt pillantott meg, mely a part

kiálló sziklái, csucsról-csucsra szökelve, s kezében egy csónak kötelet tartva, — egyszerre ismét elúnt, bizonyosan egy sziklaparttól elrejtett csónakra ugrott; s néhány percze rá csakugyan megjelent a csónak is, elválv a parttól s nyilgyorsan haladva a nyílt tenger felé.

A csónakban az előbb látott pár ült; az aranypaszományos, tengerész-sipkás ur, s a lányarcu fiatal hölgy.

Lancelot távcsövet rájuk szegezve, kísérté az egyre távozó csónakot, míg a távol kisebb s kisebbé tette, s végre a benne ülők alakjai kivehetők sem voltak többé. A míg kivehetők, hiába várta, hogy a tengerész-sapkás fejele fordítsa arcát, hogy azt jól kivehesse. Hiába!...

— Lancelot, — hangzék egy szó háta mögött. — Nyujtsd a kezdet.

— Te, Winifredem? Nem kértelek, hogy várj ott reám? Az istenért, e sikamlós, rossz lépcsőn. — Engedetlen asszonyka te! — De mi lett?

— Mi lett? féltékeny vagyok.

— Féltékeny? s ugyan kire.

— Arra a szép fiatal hölgyre, a ki után szaladtál s most is ólálkodol.

— Fiatal? s még szép is? biz' isten nem tudom. Nem a nő — hanem a férfi után szaladtam. Annnyira emlékezettett — egy — egy régi pártasomra, iskolatársamra —

— S azt hiszed, elhiszem?

— Ha komolyan mondom, el kell hinned. — De talán csalódtam. Jerünk vissza.

A sánta ör ott várt rájuk.

— Kik voltak e látogatók? — kérde Lancelot.

— Az ör nem ismerte; idegenek, soha sem látta.

Lancelot szórakozott, gondolkodó maradt. Az idegen képe úgy látszik nagyon elfoglalta lelkét, nem birt szabadulni tőle. A Sorrentóba visszamenő uton, a kocsiában, alig szólt Winifredhez, mindig magában tépelődött s nem birta elválni szórakozottságát....

Kit láthatott vajjon?

(Folyt. köv.)

A PÁRISI OPERA ELŐADÁSA TELEFONON ÁT.

A villamosság csodái közt, melyek a Párisban rendezett első nagy nemzetközi villamossági kiállításban az egész művelt világ figyelmét magukra vonták, egyiknek sem volt oly nagy híre és oly sok bámolója, mint annak a kísérletnek, midőn a kiállítási teremben a párisi nagy operaszínház előadásait is „meghallgattatták” telefonosövek segítségével. A villamossági világítás számtalan gyakorlatilag még fontosabb tüneményeit, a villam-készülékeket, melyek mechanikai erővé alakítva, jövőben csodákat alkothatnak, meglehetősen közönyösen nézte a nagy közönség, mivel közvetlenül nem észlelhette hatásukat: az operai „előadások”-ra ezrével tolongott a nép s előkelő hölgyek kétféle három órát vártak türellemmel, hogy sorrendbe eljuthassanak a bábajos hangokat vezető csövhöz s ott néhány percig gyönyörködhesse a különben jól ismert előadás hangjaiban. Külön mutatványokat is rendeztek, a köztársaság elnöke Grévy telefonon hallgatta meg a zeneakadémia növendékeinek az ő tiszteletére rendezett karéneket s egy vele csaknem egyenlő hatalom, a „Times” párisi levelezője számára külön mutatványt rendeztek, midőn egyik fülé-

vel a Théâtre Français, a másikkal az Opera Comique előadásait egyszerre hallgathatta s mint írja, mind a kettőt igen jól élvezhette egyidejűleg.

Valóban nem jelentéktelen dolog az, hogy alig öt évvel azután, hogy Bell Graham csodálatos találmánya megszületett, a francia világ város kritikus közönsége előtt is oly tökéletes telefon-előadásokat tudnak bemutatni, melyek a köznépet bámulatra s a szakértő közönséget és a hírlapokat egyhangú osztatlan dicséretre ragadják. Ha meggondoljuk, mily kevés idő az emberiség életében az öt év, önkénytelenül bámulat fog el e haladás felett s csaknem megdöbbenne kérdezzük magunktól: mi minden történhetik még századok alatt, ha így haladunk.

A készülék, melylyel e sikert elérték, Ader Klemens találmánya s nemcsak elődeinél tökéletesebb, hanem annyiban is nevezetesebb, hogy az első valóban artikulált telefonnak mondható. Bell magnetikus készüléke ma már (öt év múlva!) jóformán el van feledve. Az újabb ki-

vezetettik be, melynek végén dejekkorong van két végén pamutcsővel, mely a hullámzást előmozdítja. A lényeges eszköz különben az átbocsátó, melynek alkotása oly finom, hogy a hangoknak és zenének legkisebb árnyalatát is fölfogja s teljes erejében tovább bocsátja. Hogy a hallás még tökéletesebb legyen, ugyanazon elv alapján, mely a perspektívánál is található, hol tudniillik a kettős kép kidomborodik, az Ader-féle készülék hallócsővénél is két telefont alkalmaznak, melyek külön átbocsátókkal állanak összeköttetésben. Ezért „halló perspektívának” (perspective auditive) is nevezték el s állítják, hogy ily módon a hangok csakugyan tökéletesebbek, képletesen szólva, mintegy relief-hatást gyakorolnak érzékeinkre s így egyszerű telefonnál a hallott hang bizonyos tekintetben elmosódott volt, itt az már életet nyert, s a teljes illúzió megvan.

Nem bocsátkozhatunk ezuttal a nevezetes találmány és kísérlet részleteinek bővebb ismertetésébe, ha egészen technikai részletekre nem akarunk merülni. Csak azt említsük meg még itt, hogy a hallgatók számára jelenleg 80 halló telefon van kiállítva két teremben, úgy hogy minden teremben egyszerre huszan hallgathatnak, de még így is alig egy pár perc jut egyre. A nevezetes készülék föllállításában a közlekedési miniszter, továbbá Berger, a párisi telefonársulat főbiztos s Breguet, a készülékek készítője, nagy érdemeket szereztek.

EGYVELEG.

* Eleven oroszokat visznek közelebb színpadra egy párisi színházban s egyik jelenetben úgy tüntetik fel, mint ha egészen szabadon tetszők szerint járkálhatnának. A vasrostély ugyanis, mely elválasztja őket a nézőhelytől, oly ügyesen van készítve, hogy alig észrevehető.

* Erzsébet angol királynő húsgárjól újabban fölfedezett régi okmányok még több bizonyítékot adnak. Midőn a szüzek nevezett királynő már hatvannyolc éves volt s tehát már egyáltalán nem hódíthatott szépségével, ruhátára a hivatalos följegyzések szerint a következők állottak: 99 teljes hivatalos öltözet, 102 francia öltöny, 100 uszáruha, 67 uszály nélkül, 126 antik ruha, 136 ruhaderék, 125 tunika, nem is említve 96 mantillát, 27 legyezőt s 85 pongyola ruhát. Csak az a különös, hogy e tömördek ruha mellett csak 9 pár topánkája volt. Midőn 1603-ban meghalt, ruhájában 3000 különféle darabot találtak, melyek mind rendben följegyezve voltak.

* Tizenöt nevezetes találmányról állítják az Egyesült Államok lakói, hogy 5 tőlők ered, ezek: 1. Gyapotkötőgép. 2. Simítógép. 3. Arató és kaszálógép. 4. A hajtó nyomtatógép. 5. A gőzhajózás. 6. A forró víz alkalmazása a gépeknél. 7. A varrógép. 8. Kaucukipar. 9. A lópatkók házi készítése. 10. A homok alkalmazása faragásokra. 11. A mérő esztérgályosszék. 12. A gabona-elevator. 13. Mesterséges jégkészítés nagy mértékben. 14. A villamos delez és gyakorlati alkalmazása. 15. A telefon.

* A francia állatfésztök elhatározták, hogy Párisban évenként kiállításokat rendeznek, melyen kizárólag az állatfésztészet lesz képviselve.

* Jakub khán, Afganisztán volt emirje, pár héttel ezelőtt halálra veszedelemben forgott. Muszuriében épen abba a palotába csapott be a villám, hol lakott, a palotát fölgyújtotta, sőt két embert, kik a khánhoz közel állottak, súlyosan megsértet.

GARFIELD HALÁLA.

Garfield özvegye.

Garfield halála alkalmából a helyszínen készült s hozzánk most érkezett két rajzot mutatunk be olvasóinknak. Hosszabb magyarázatra egyiknek sincs szüksége, mivel a közrészvét, mely Garfield sorsát kísérte, nálunk is tapasztalható volt a betegségének minden részlete eléggé ismeretes; csak magyarázatul mondunk el egy pár adatot.

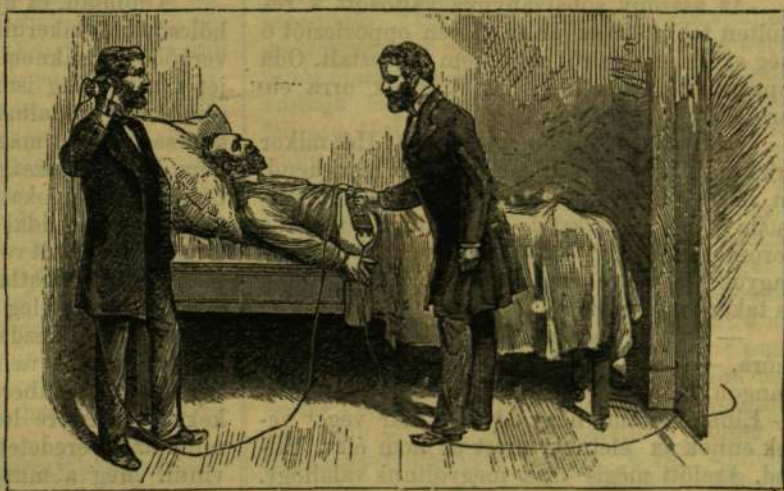
Garfield gyilkosa, Guiteau, tudvalegőleg július 2-án kétszer lőtt az elnökre. Az egyik golyó a jobb vállat érte, a másik a hátsó részbe ment, közel a vesékhez. Vérségtelen ma már, hogy e golyó okozta a vérömlést és vérmérgezést, mely a betegség különböző fordulóit s végül a halált előidézte. Az orvosok jól tudták, hogy a golyó benmaradása veszedelmes s ezért minden lehetőt megtettek, hogy azt eltávolítsák s Bell tanár a telefon fölhatalásával külön kutató eszközt is gondolt ki e célra, de hasztalan, a kísérletek csak növelték a beteg fájdalmait.

Másik képünk Garfield nejét, férjének hűségese gondviselőnőjét és ápolónőjét mutatja be, ki oly rendkívüli lélek-erőt, oly önfeláldozást tanusított a beteg ágya mellett. Most általános részvét körveszi az özvegyet, ki méltó társa volt Garfieldnek egész életén át, szilárd jellemű, nagy műveltségű nő, igazi támasza, vigasztalója a vasjellemű férfinak, ki alacsony sorsból évtizedek nehéz munkájával küzdött fel magát. Garfieldné szerény sorsu farmer leánya volt s fiatal korában, mint a farmer-családok minden tagjának, nehéz munkát kellett végeznie a ház körül. Rudolph Lukrézia (ez családi neve) azonban a tudományok felé vonzódt s tanítónő akart lenni. Portage-County egyik kis intézetében tanult s e városban találkoztak először későbbi férjével, ki a vendéglőben kiszolgált. Mint sok száz fiatal leány, úgy ő is azzal keresett ugyanis pénzt, hogy a vendéglőben az ebéd alatt felszolgált s a nagy tisztelet, melylyel az amerikai a nő iránt viseltetik, lehetővé teszi, hogy a legtisztességesebb leányok is megkeresék ily módon kenyerüket. Két évvel később Lukrézia a hiram felsőbb tanítézetbe ment s itt újra találkozott Garfielddel, kinek 1857-ben neje lett. Még ekkor szerény sorsban éltek s Garfieldné buzdító, hű támasza lett férjének, kinek elszántasága, semmi akadály előtt vissza nem rettenő erélye és szívóssága lassanként magas polczra juttatta a családot. A nő, ki rendkívül tanulmányos lélek vala, résztvevett férje minden munkájában, megtanult latinul és görögül is, hogy gyermekeit taníthassa s általában páratlan háziasszonyoknak és anyának mondják. A súlyos csapást, mely most érte, némileg enyhíti a rendkívüli mértékben nyilatkozó közrészvét. Férje nem hagyott maga után nagy vagyon, de az amerikaiak közadakozásokból fejedelmileg gondoskodtak az özvegy és gyermekei anyagi helyzetéről.

A MENNYKŐ MINT BÉKESZERZŐ.

— ÉLETKÉP. —

Hogya olvastátok Turgenyev „Nov” című regényét, lehetetlen, hogy élénk emlékezetekben ne maradt legyen Timika és Tömika alakja, a klasszikus vonásokkal festett öreg házaspár, mely mindig mosolyog, mindig egymás szemébe néz végtelen szeretettel, a legedesebb hízog névvel halmozza el egymást, lesi egymás névedékát az gondolatát, képzelhetetlen gyöngédséggel igyekezvén mindenik teljesíteni a másik vágyát, mielőtt az kimondva lenne s emberföltötti boldogságban uszván, mikor egymás kezét foghatja. A genialis orosz író e két alak festésében önmagát multa fölül, élet-hű vonásokkal vezetvén az olvasó elé két alakot, melyek csak egymásban és egymás által élnek, s melyek meghalának, mint az inseparabile név alatt ismert madár, ha fel napra meg kellene válniok, — két embert, kiket mindazonáltal nem csak gondolkodásra, észre és észjárásra, de még hanghordozásra, mozdulatra, arckifejezésre, sőt még arcvonásokra is egymáshoz oly hasonlóvá tett a megszokás, hogy íreknak néznék őket az idegen, a ki nem tudja, hogy férj és feleség. Nem csak szeretik, de csodálják egymást s nem győznek hálát adni az eget urának, hogy ily gyönyörű, ily lángeszű, ily minden tekintetben kitűnő tulajdonságokkal ékes teremést rendelt neki hitestársul. Pedig hát igen közönséges teremtetek szegények. Mind a kettő gömbölyű és vörös, s szellemessége abban nyilvánul, hogy akármint mond is az egyik, az a másikat egészséges kacagásra fakasztja, mint valami hallatlanul elmes ötlet s diadalmos tekinteteket hordoz körül a társaságon, mintha azt mondaná: „ugy-e hogy csak rendkívüli egy ész ez az én hitestársam?” Timika meg van győződve, hogy ha Tömika nem lenne a becsületesség maga s rá vetné tekintetét a cizárnera, hát az a Kaukaszusi is elfutna utána; Tömika meg a női tökéletesség oly mintaképének nézi Timikát, hogy Junó, Minerva és Vénus istenasszony hozzá mérve szárazadajka.

A golyó keresése.

Csupa meglegedés az életük, csupa derült az ég fölöttük, melyet meg futó bárányfelhő sem zavar meg, — tiszta verőfény az élet alkonyán. Azt hinné az ember, mikor e rajzot olvassa, hogy Timika és Tömika csak egy volt a világon, — pedig hát Turgenyev ez elváhatatlan öreg párban genret festett, melynek illusztrációját nem ritkán találjuk meg az életben.

Nekem csak a kertünk végébe kell mennem, hogy egy-két perczet Timika és Tömika boldogságtól és csendes meglegedéstől sugárzó körében időzhessek. Itt van egy kis házúk virágos és zöldes kert közepén, az udvaron egy nagy eperfa, melynek lehulló édes gyümölcseit Timika kedvenc tyukjai szedik fel, a kertben pedig egy vadszőlőfüggő, kupolaszerűleg összeroborló rácoszatra fönföda, melynek egyik fele fekete, másik fele olívfekete, jelezve, hogy e mór izlésű alkotmány renováczióját ment keresztül, s az olívfekete rész úgy lön oda folytatva a föépítmenyhez anno ekkor és ekkor. A lugas hegyét ott ékesíti egy fényesen ragyogó — villámfogó.

Tömika negyven esztendőig volt becsületlen levelhordó s a fővárosban. És pedig pénzes levelhordó, — minden házban tehát szívesen

látott vagy épen várva-várt vendég. Ismerték is minden városrészen s voltak háza, a melyekben biztos volt számára egy kvaterka valódi sashegyi vagy egy kupicza kőmánya, ha hivatalos tiszteben belátogatott. Negyven évi hű szolgálata alatt soha elő nem fordult egy körömfeketényi hiba, pedig mai napság pénzes táskával az oldalunkon már nagy erény, ha nem szokunk Amerikába. De Tömika erényes levelhordó volt világ-életében s tán még ma is hordaná a pénzes leveleket, ha Bécsben meg nem történik az a fatális eset, melyben szegény Gugának a hivatala életébe került.

— Be fogod adni lemondásodat, Tömika, — mondá Timika, — és pedig még ma, ha azt nem akarod, hogy meghaljak aggodásomban miattad, mikor arra a veszedelmes körútra indulsz.

— De lellem Timikám, édes drága szentem, látod, én nem vagyok gyáva, — merészele ellene vetni Tömika; — aztán meg nézd, aranyos kis cizcizám, milyen erőteljes vagyok még. Háromezer lépés nekem meg se kottyan, még a térdem se reszket meg bele s karjaimban olyan erőt érzek, hogy akár hat olyan nyavígas Francescót is kidobjak a harmadik emelet ablakán, hehehe.

— Jó jó, te erős vagy, egyetlen kutyuskám; de hát az olyan gazember nem bí ám ki birokra, hanem beléd szurja — brrr, ha elgondolom — a kést hátulról, vagy feje ut valami kalapácsesal, — és Timika elkezdett fájni, borzongani és sirni a bekövetkező szerencsétlenség elképzelésétől.

Tömika elgondolkodott. Részvételtjes tekintetét rajta felelte Timikán s elgondolta, mi lenne az áldott jó teremtetből, hogy ha — és szeméi megdöbbenedtek neki is.

Oda lépett Timikához, kebelére vonta, s elkezdte simogatni síró arczát.

— Hát legyen, a mint te akarod. Holnap lesz ugy is negyven esztendője, hogy az államot szolgálom. Az a kis nyugdíj becsületesen meg van érdemelve, de elegendő is nekünk kettőnknek, hogy szegényesen megélhessünk. Istent nem adott gyermeket, no de hát ő tudja, mit miért tagad meg. Hát ha olyan lett volna a gyermek, ki bűt vagy épen gyalázatot hozna öreg fejünkre. Jobb így, hogy nincs. Kiköltözzünk a mi kis házukba a Rákoson, fölülkalkjuk a kertecskénket s úgy élünk ott, mint az angyalok.

Is ugy lön. Tömika negyven évi hű szolgálata után megkapta a teljes nyugdíjat s abból elégedelmek itt a mi szomszédunkban, közmondásszerű meglegedésben, csendes boldogságban. Kora reggel már hallani a Timika hívó szavát, mire kodácsolva, hápogva, gágogva rohan feje az egész kis majorság, a galambok körülrepednek, bele ülnek a kezében tartott szakajtóba, vállára, fejére, — ott hátul az által malaczkok jelentkeznek, élénk visítással üdvözölve asszonyukat, ki apró, gyors lépésekben tipeg-topog az udvaron, igyekezvén mindenkit kielégíteni s benézvén az istállóba is, gondoskodott-e a szolgáló a riska tehénről, levén az épen ez idő szerint — betegágyas, egy kis bikaborjuval ajándékozván őt meg a jótékony gondviselés. Timika olyan szeretettel tudja nézni azt a buta kis borjut, mi alatt sózott kenyeret nyújt az anyjának.

Tömika meg a szoba ablakán a vörös függöny mögül nézi hitvestársa sürgés-forgását, derült, mosolygó arczsal kísérve annak minden mozdulatát. Ugy örül a jó asszony örömeinek.

Az pedig ellátva az egész udvart, körüljárva a kis kert, vörös terítőt borít az eperfa alatti kis kerek asztalra s készíti a reggelit, hogy mire az ő ereke felöltözik és kilép, a jó kávé szaga üdvözölje legelőször is. Az kellemesen fogja őt érinteni. Még a hosszúszerű wassersackos pipáját is odakészíti a szék mellé a gyöngyös dohányzacskóval, melyet tíz év előtt ő maga készített névpári meglepetésnek, de mely még ma is mintha újdonság volna. Tömika kimelte a drága ajándékot s úgy őrizte, mint a szemefényét, nehogy baja essék.

Mintha hosszú elválás után először találkoznának, oly kitörő örömmel köszöntik egymást minden reggel. Megölelik, megcsókolják egymást, aztán hosszan néznek az egymás szemébe s meging egy meleg ölelés, míg csak Timikának eszébe nem jut, hogy ni bizony még kifut a kávé.

Ah, milyen édes aztán az a reggeli! Timika tiszter is bele kanaliz a Tömika csészejébe, ha meg van-e benne minden abban az arányban, a hogy azt az ő uracskája szereti. Azt hiszem, a nádméz csak azért nem nyújtják egymásnak új szerelmes pár módja szerint, mert ahhoz kétfő okvetlenül szükséges: a cukor és a biborajkas alabástrom fogor, ebből pedig csak az előbbi van meg.

Reggeli után Timika a kávészin kis asztalkendővel megtörli a Tömika nagy szürke bajuszát két felé s két nagy pusztit czuppant reá, mind a két szárnyára egyet-egyet, hogy szinte hallani a hangját, »papucs«; aztán megtömi a a wassersackos pipát a gyöngyös dohányszackókóbból s egyik végét az aranyos uracskám szájába dugván, másik végébe oda tartja az égő fűdibust s mire a jó öreg olympusi ködfellegbe borult: egyet perdül sarkán a fűge asszonyka és rendbehozza a házát. Mire az a nagy pipa kiég, ragyog is már a háztájéka, mint a tükör, a menyecske rendbe hozta fején a fekete csipke főkötőt, s elmennek együtt karonfogva egy kis friss pletykára a szomszédba. A Tömika néha egy fél órával tovább is elmarad, de Timikának nincsen maradása: ebédet kell készíteni az ő egyetlen gyémántos urának.

A leszálló nap a lugasban találja a tisztas házaspárt. Ott ülnek egymással szemben, és sakkoznak. Egyik sem ért hozzá, hiszen csak azóta tanulják, a mióta megszűnt a hivatal s így megcsúszott a királyné parasztszolgálatot teljesít. De hát azért semmi baj, egyik félnek se az levén törekvése, hogy ő adjon, hanem hogy ő kapjon mattot, mert azzal örömet vél szerezni a másiknak. Így aztán épen oly nehezen tudnak boldogulni, mint az a két angol gentleman, a kik arra fogadtak, melyiknek a lova ér a célhoz — később. Ilyenkor aztán egy kis összezörrenés se ritkaság, ha valamelyik észreveszi, hogy a másik szándékosan rossz húzást csinál, csak hogy ő legyen a vesztes.

Fél óráig is el tudtam néha nézni ezt a sajtóságot játékok, melyben mindegyik fél túl igyekezett tenni a másikon a nagylelkűség ravaszágában.

— Magok talán nem is veszekedtek soha komolyan, szomszédasszony, — kérdem egy ilyen alkalommal, — mindig ilyen gerlicze-életet éltek, mióta házasságok?

Timika egész a főkötője csipkéjeig elpirult s egy hirtelen húzzal megcsinálta a mattot, melyet már tíz perc óta gondosan került. Tömika meg elfeledte kieresztani a füstöt, a mit a wassersackos pipája csatoráján keresztül a szájába szírt s felfűtött arccsal, kerekre nyitott szemmel bámult reám az indiskréta interpellációra.

No itt rossz fát tettem a tűzre. Meg is bántam a kérdést s igyekeztem valahogy elújni a dolgot és máris vinni a beszédet.

Csak később sikerült aztán megtudnom a dolog nyitját a tanító úrtól, ki én nálam sokkal régebb szomszédja volt a derék házaspárnak.

— Azelőtt is majd megették egymást, — mondá mester uram, hamiskásan fogva maszfogára a makrát. — Csak hogy az egészen másfajta volt a megevésnek, mint a mostani. Minden reggel iszonyu csórtetésre, zakatolásra ébredtünk föl. Az ifjasszony csattogtatta az ajtókat, dobott ide-oda mindent, a mi kezébe került, morgott, mint a medve, majd meg pörölt, mint egy malomkelep. Csoda, hogy szegény urának még egy szál haja megmaradt a fején. Borzasztón befutotta neki az asszony a poklot, — de ő ezért csak türt, csak hallgatott s meghúzta magát valamely sarokban és leste, mikor csillapodik a zivatar egy kicsit, hogy minő szerencsétlen élete van neki, milyen háripa az az ő felesége, mennyire megutálhatja vele még azt is, hogy van a világon. Addig, a míg levelekkel járt köfűl a városban, ideje se volt észrevenni az asszony házártsos tekintetét. Csak este tért haza s ha ez avasillazással fogadta, hát hirtelen lenyelte a vacsorát, a fülére fekiadt és elaludt, mint a juhászbunda, mert hát fáradt volt az egész napi szaladgálástól. De most, hogy imi nyugalmába jutott ebbe a »Csendilába«, s egész nap nyugvni vannak: no köszönöm én azt a nyugalmat, meg azt a csendet, mely mindig ellilant! Türetlenül egy állapot ez, mindig csak a csete-páztét hallani reggeltől estig. Aztán ha oka volna! De nincs. De az

addig keres, a míg talál, hol itt, hol ott. De tudom én már, mit csinálók!

Felhörpöntette az öreg a tizenhetedik félmezelyt is, sapkáját komoran huzta a szemébe s nagy elhatározásokra készen indult hazafelé a Csendilába. Az asszony már ott várta az ajtóban csipőre támasztva mind a két kezét.

Mi uram, — mondá a kovács — kíváncsiak voltunk, hogy mi lesz már ebből, s akár szép, akár nem szép, mi bizony oda lapultunk a palánkhöz s várunk, a mi jönni fog.

Nincs az a hétfeji sarkány, a melyik annyi dühvel rohanhatna meg egy embert, mint ez az asszony az urát. A tiz körme mindig ott járt az asszony körül, a hangja rikácsolt s messzire el lehetett hallani a siró méregtől éles szavakat:

— Hát te gézengúz, ilyen meg amolyan! Azért kuporgattam én össze azt az egy-két garasodat, hogy most a korcsmába vidd és elidd? No megállj, te naplopó! Lesz rá gondom, hogy egy lyukas krajcár ne kerüljön a markodba. Oh te vén bivaly, a ki öreg napjaidra boldulsz meg és leszel kórhely, világ csufja, utárokból haló. Ilyen gyalázatot az én fejemre. Takarodj a házba, vén gazember, ott a vacskod, hengeredj rá és dögölj, míg a részegségedet ki alszod. Majd holnap számolok a fejeddel.

— De édes cziczuskám, aranyos tubuskám —

— Majd adok én neked cziczuskát, tubuskát, vén semmirekellő. Mars az ágyba egyszeribe!

— De hiszen még fenn van a nap is.

— A nap, az fenn van, de a te ép eszednek rég bealkonyodott. Lódluj, ha mondom, míg meg nem segítlek ezzel a lapáttal.

Az öreg, bizony nem volt rézség, ha mondom. Kapatos volt legfőljebb egy kicsit. Megindult, de nem a ház, hanem a kert felé. Az asszony, ki meg volt győződve, hogy ura szót fogad most is, mint egyébkor, — bámulva nézte, hogy az ura kivez a hűtőből egy palaczk karcost s viszi magával a lugasba és ott leül. Ehhez ő nem volt hozzá szokva s most nem tudta, hogy találja bele magát az új helyzetbe. De mégis csak összeszedte magát s ment az ura után, és nyult a palaczk után.

— Azt ne bántuk, hékás! — mordult most meg az öreg.

Az asszony sóbálványára változott s rémulten tekintett az urára. Ilyen opozíciót ő még erről az oldalról soha nem tapasztalt. Oda toppantott az ura elé s öklét annak orra elé tartva, dühösen kiáltá:

— Hé kás? ! még hogy a hékás? ! Hát mikor őriztünk mi együtt libát, hé? Azt hiszi kend, én is olyan paraszt vagyok, mint kend? Micsoda? Azt hiszi kend, hogy tűrni fogom a gorombáskodását? Azt hiszi kend, hogy cselédje vagyok? Becsülje meg kend magát, aszondom, és takarodjék azonnal.

— Új le asszony, és hallgass az okos szóra, — kezdé most az öreg olyan komoly hangon, hogy az asszonyba belefagyott a szó. — Elhatározom, hogy egyszer már véget vetek ennek az életnek, mert ez nem élet, halálod. Azelőtt mégis csak megvoltunk valahogy. Hát megint úgy legyen. És hogy úgy lehessen: én holnap bemegyek a városba és visszakerem a hivatalomat. El tudom én még azt a tarisznyát viselni, könnyebben, mint az ilyen nyugodalmat.

Az asszony belehanyatlott egy szalmaszékbe és elkezdett keservesen zokogni. Az alatt oda künn is megtorlódtak a fellegek s néhány kövér cseppel jelentkezett a zivatar. De az öreg nem törődött vele, nem törődött volna egy egész felhőszakadással, — csak annak a siró asszonynak nézte az omló könnyűt s már-már megcsúszott rajta a szíve, már hozzá akart lépni, hogy megengesztelje, hogy bocsánatot kérjen tőle s azt mondja, hogy tréfa volt az egész, mikor az asszony hirtelen fölugrott, két öklével kitörülte a szemét s kitörő hangon mondá:

— Jól van, menj vissza a városba, majd én is elmegyek, a merre a két szemem lát. Ugy is tudom, hogy csak szabadulni akarsz tőlem. Meguntál, miután neked szenteltem szép ifjúságomat és most már öregnek találsz. Azt se hiszem, hogy szerettél valaha. Hiszen örökké csavargótlam, nem lehettem mindenütt a nyomomban, — ki tudja, micsoda ismeretségekbe keveredtem. Egyik házból ki, másikba be, az olyan látom, mint te, mindig talál alkalmat. Most is bizonyosan azért vágyasz vissza, mert valami uri dáma vár reád odabenn.

De ezt már az öreg türelme sem állotta ki tovább. Hátra rugta a széket maga alól, két öklével rácsapott az asztalra, hogy fölfordult a cizlinder, s úgy kiáltá, mint egy oroszán:

— Üsön beléd az istennyila!

És e pillanatban, mintha csak a hívásra várt volna, vakító fehér lett az ég s rettenetes csattanással szakadt ketté a felhő és egy sugár belevágott egyenesen a lugasba.

Mi elkábultál álltunk ott a palánk mellett s idő kellett rá, míg magunkhoz tértünk. Első gondunk volt természetesen berohanni a kertbe. Látva a lugast, melynek fél oldala szilánkká volt forgácsolva, biztosra vettük, hogy azt a szegény öreg párt agvsújtotta a villám.

Hát mekkora lett a meglepetésünk, mikor ott láttuk őket egymásra borulva és zokogva. Szorosan átkarolva tartották egymást s a rémülettől halálsápadt arcukat ég felé emelték. Látuk, hogy imádkoznak s észrevétlenül vonultunk vissza.

Isten csodája volt ez, jó uram, — mondá a tanító. A villám egyenesen közéjük csapott és — egyiknek se lett semmi baja. Csak az aczél óralánczot olvasztá el az öreg mellényén.

A lugast kireperálták, azért olyan felemás, és följé tettek a villámfogót; mert a néphit szerint a mennykő megszokja az útját, mint Ladányba, hát tenni kellett ellene. Az asszony különben meg van győződve róla, hogy a villám a férje szavára ütött le s Isten uja mutatkozott benne, melylyel békés életre akarta inteni a viszálykodó házasségeket.

No igaz is, hogy azóta egy élesebb szó nem volt közöttük s úgy élnek egymással, mint két öreg angyal, s úgy tekintik azt a lugast, mint a házi békének istentől magától fölszentelt templomát.

Ezzel végezte előadását a tanító.

Ha akadnak házasságok, kiknek házi békeltőre van szüksége, megmutathatják magoknak Rákossfalván a mennykőfogó lugast, levén az ott nem az utolsó nevezetesség ma is.

— rs.

ELMOSÓDOTT NYOMOK.

A földten, ez új tudomány, még alig hogy bölcsőjéből kikerült, máris óriási tekintélyre vergődött. Csaknem felfordította a világ lépcsőjét s így, eddig ismeretlen uton törtet elő, de mindenütt diadalmasan. Lábalálopott egyet, segítségül hívja maga mellé a számtant s eddig nem ismert igazságokat hoz napfényre. Állít bátran oly dolgokat, a melyekért egy századdal vagy pár századdal ezelőtt minden tanítványa a máglyán lakolt volna meg. Ma már ez a tudomány föltartozhatlanul aratja babérait. A földtannal egyidejűleg az emberiség ókorát is komolyabban kezdtek tanulmányozni. Ez azonban egy kissé nehezebb feladat volt. Mikor Perthes az ősember által készített kovaczkéket napfényre hozta, gunnyal fogadták, a mint azok eredetét oly ősi időre merete visszavinni. Még a muzeumok sem fogadták el az Amiens vidékén kiasott kovasszámokat s ime alig pár tizedév múlva nagy buzgóssággal kutatták a történelem előtti korszak erekléit.

Azt, hogy a történelem előtti messze korszakban emberek léteztek, megkövült csontvázaikon kívül kétségbevonhatlanul igazolják az általok épített hajlékok. Ez építkezésekről mostanában számos új munka jelen meg, legközelebb látott napvilágot Hanno György francia tudós műve, ki népszerű modorban adja elő »a fölfedezett városok« történetét. Ez élvezetes műből közlünk mi olvasóinkkal egy pár érdekesebb adatot.

Helvézia czölöpepítői nyitják meg az ember őstörténelmét. Ily czölöpepítőket 1853-ban fedezett föl a zürichi tóban Appli tanár s azóta már legalább is kétszáz olyan elszigetelt várost ismerünk, melyről a legrégebb hagyományok sem emlékeznek meg. Az ő emberek nem ok nélkül kerestek lakást nagyobb tavak közepe. Hajlékuk, ha szilárd földre építik, okvetlenül ki lett volna téve az akkor nagyon is elterjedt vadállatok kegyetlen támadásának. Hogy tehát biztosítsák magokat, a fő közepére építkeztek s ott nyugodtan alhattak, folytathatták másnap reggel kezdetleges iparukat.

S többre mentek, mint azt első tekintetre sejtjük. A tavi városok romjai közt találunk

kőbaltákat, késeket, nyilhegyeket, sőt edényeket is, ezeken kívül oly korongokat, melyek azt igazolják, hogy elődeink értettek valamit a szövéshez; hihetőleg nem érték be a pusztá börtöltözettel, ünnepnapokon szövött öltönyt vetköltek föl. Tehát már a kőkorszakban is találhatunk a házi ipar nyomaira.

Ismerték a kenyeret, következésképpen a gabona termeléséhez is érthettek valamit. A tőrtűjű között találunk a tudósok durván összetört gabonából gyurt kerek kenyeret, aszalt körtét volt forgácsolva, biztosra vettük, hogy azt a szegény öreg párt agvsújtotta a villám.

Elképzeltük, hogy mily óriási földadat lehetett e tökéletesen közszerzők segélyével ama tavi házak építése. Nagy fákat kellett kivágni, meghegyezni, nehezen szállíthatták be a tó vizébe s czölöplöthettek le a meder mélyébe. A gerendázatokkal ágakkal fonták körül, a padlatot kövekkel szilárdították meg. A tűznél és közszerzőmál nem volt egyebök. A fákat többnyire kiégették. Miként verették le az óriás czölöpeket a tó medrébe, azt még nem tudjuk, de óriási nehez munkával járhatott, mikor néhány ilyen tó-városban több mint negyven ezer czölöpot számláltak meg.

Keleten, az emberiség eme bölcsőjében is volt kő- és bronzkorszak, de ennek nyomait nem fedezték föl. A legrégebb sírokból arany-, bronz- és vastárgyakat találtak, kések, balták, dárda k s fülbevalók kerülnek innen ki. A legtöbb házi eszköz bronzból készült, a vas még ritkán s csak is a nemesebb érczek társaságában fordult elő.

Ha Egyiptom egy folyónak köszönheti emelkedését, *Ninirét* és *Babilont* egy ut tette világhírűvé, de bármennyire dicsekedhetik is Egyiptom a maga régiségeivel, a khaldeni birodalmak túlesznek e tekintetben rajta. Az őskor vándorcsapatái Mezopotamiában nagy részben egygyé tömörültek. Nyit országut, vagyis inkább világot vezetett erre s a kik elindultak, a bájos völgyben annyira megkedvelték a tartózkodást, hogy ottan telepedtek; a nomád népek vad hordáiból így keletkezett a legrégebb hatalmas birodalom. Az ő legendák az ő birodalmak keletkezését a rege tündéreiével nepesítik be. Babilon vidékén eleitől fogva számos néphorda tartózkodott s ezek lassankint betelepíték Khaldéat. Törvény nem korlátozta őket, éltek vadállatok módjára. Egyszer azonban egy *Oannes* nevű, értelemmel fölrüházott állat jelent meg az emberhordák előtt. Egyenesen a Vörös-tenger felől jött, azon tájké felől, mely csaknem szomszédos volt Babilonnal. Óriás hal volt ez állat, de halféjen kívül emberfölt is birt s szárnyai alatt emberlábakon járt. Aztán emberi hangon tudott beszélni.

És állat nappal az emberek között tartózkodott, de nem vett magához semmiféle tápszert sem; megtanította őket az írásra, művészetekre. Tőle tanultak meg a városok és templomok építési módját, továbbá a törvények s számtan elemeit. Oktatta őket a vetésre, aratásra, átalában mindenre, a mi az életet kelle messé teheti. Ejjelre e jótékony szörnyeteg visszatért a tengerbe s az éjszakát a vízben töltötte. Irt egy nagy könyvet a dolgok származásáról s ezt örökségül hagyá a világnak.

Jóval *Oannes* eltűnése után keletkezett az első hős szemita egyeduralom. Ezt képviselte *Niniród*, a hős vadász. Észak és dél felől özönlöttek a vándor néptörzsek Mezopotamiába, hol aztán kusita név alatt egymással összeveszgyölve települtek meg. A Tigris és Eufrates közt fekvő s könnyen mivelhető föld nagy vonzerőt gyakorolhatott reájok. A mint aztán idővel e vidék kezdett tulnépesedni, az ott letelepültek sehogysem akarták engedni elsőbbségi jogukat, s hogy a betörő ellenséget ellázzák, választottak magok közt olyan hőst, ki őket megvédhesse. A körülmények nyomása alatt jön létre az egyeduralom.

A fejedelem volt az épület koronája, a hatalmas védnök, az istenség földi képviselője s később bizonyos határig maga is istenség. Korlátlan hatalom körvonalozott, csakhamar a rejtélyesség fátyolába burkolózott. A nemzet békében élhetett, üzhette iparát, mivelhetette földjét védnöksége alatt ama rejtélyes hatalom-

nak, ki a néptől elkülönözve, öröktől körülveve palotájában tartózkodott, hol varázslók jóslata s olvastak a csillagokból biztos jövőndöt. De ha kitört a háboru, a király kivonult csendes rejtekéből s katonák élén vezette a sereget; személyesen vett részt a csatában s gyakran egyéniségének varázsa döntötte el a csata sorát, aratot győzelmet százezrek fölött. Foglyok hosszú sorától kísértetve tért aztán vissza. A foglyok aztán mint rabszolgák alkalmaztattak a mesterséges öntözéshez s csatornázáshoz. Layard kimutatta, hogy a Tigris folyón átvezetett huszonhat láányi gátat *Niniród* készíttette rabszolgáival.

Az ilyen birodalmaknak okvetlen szükségök volt erődített városokra, hol ostrom idején a roppant népesség biztosan érezhette magát, s ha a király élte kockázatával s védelmezte népét, jogosan megkívánhatta, hogy a nép is szolgáljon neki s építsen oly hatalmas várat, mely bátran álljon ellent a legerősebb támadásoknak is. Az építéset és szobrászat nehéz munkáját a háboruban ejtett foglyok végezték. Layard azt állítja, hogy a régi görögök az asszir díszítvényeket utánozták. *Ninive* rejtélyes fája adta volna az eszmét a hékari gyertyatartóhoz. Salamonnak elefántcsontból és aranyból készült trónusa a *Ninive* romjai közül kiasott trónusok mintája nyomán készült. A zsidó próféták rettegett aranybonyruja föltalálható a khaldai bikák szobraiban, melyeket egy tisztelték mint az erő képmásait és jelvényeit. A ninivei művészet több remek tárgyát fedezte föl Rassam, V-ik Szardanapal palotájának romjai között.

A ninivei siker *Babilonra* fordította a régiségbuvárok figyelmét. Niebuhr és más tudósok jelentékeny kincsek birtokába jutottak. Aztán Layard megfejtette az ékiratok rejtélyes betűit. A francia kormány 1852-ben Oppert tudóst küldte ki szakismerők társaságában, hogy Hilla török város közelében kutassa az ő Babilon romjait és fekvését. De határozott eredményt a legszigorubb vizsgálat sem tudott felmutatni, mert Babilon tényleg sohasem volt lakatlan. A régi, könnyen elpusztítható épületekre, — a mennyiben azok agyaganyagokból készültek, — később városok s falvak épültek, melyek szintén romba dőltek, helyekre aztán újból építkeztek, úgy hogy Oppert a maga hálósóbjába falában legalább is tizenkét babiloni feliratu téglát talált. A babiloni ásások még eddig vajmi kevés eredményt tünnetek föl. Rochette szerint az a tér, hol Babilon feküdt, körülbelül tizennyolcz négyszög mérföld terjedelemben törmelékkel, halmokkal, elrongált vízvezetékekkel van borítva. S e törmelékek is annyira összeveszgyöltek már más anyagokkal, hogy vajmi nehéz biztosan meghatározni a nagyobb épületek körvonalaát. Mindenütt a pusztulás nyomai láthatók. Messze térségen sem hajlék, sem mivel föld nem szemlélhető, még csak egy árva fa sem mutatkozik. Ember és természet elhagyta e vidéket. A régi épületek beomlása folytán okozott üregekben sakálók és kigyók tanyáznak. Jeremiás profécziája beteljesült.

Oppert nézete szerint a külső kőrál — mely a görögök szerint a világ egyik csodája volt, — aligha nem azonos ama dombok sorozatával, melyeket ma az arabok maekadomboknak neveznek. A négyszöget képező óriás falak hajdanta kettősek voltak. A külső fal lehetett oly szeles, mint Pestmegye határa; a második fal egy szögletében London városa könnyen elérhetett volna. A kettős fal közötti térség termelt annyit, hogy szükség idején és ostrom alkalmával bőven ellátta a várost élelemmel. Aristoteles Babilont Peloponnézussal hasonlítja össze. Nem város az, — említi, — de egész tartomány. Mikor Herodot még e vidéken járt, a falak egy része még sértetlenül állott. Leírását az utabb kutatások betű szerint igazolják.

A perzsa hódítókat a falak nem érték túl. Habár e diadalmas hódító szívesen tartózkodtak e nagyszerű város falai közt, nem bíztak teljesen a város lakóinak hűségében. Cyrus, Dárius s majd Xerxes mindent elkövettek, hogy azt elenyésztesse; így aztán nem csoda, ha már Kr. sz. előtt négy századdal a roppant kőfalnak hire-hamva sem igen volt. A belső fal hihetőleg állott még Nagy Sándor idejében, de terve, hogy azt visszahozza régi fényére, vele együtt a sírba költözött. Ma már csak töredézet téglák halmaza s egyes dombok jelölők

nyomait. E nyomok sejtetik halványan az utókor előtt Nebukadnezár ama roppant városát, melyet az örök tartósságra számítva építtetett.

E romok közt jó távolásra Hilla városától egy borzasztó földtömeg vonja magára a szemlélő figyelmét. Az arabok e földtömeget *Birs-Niniród* néven nevezik, mi magyarul annyit tesz: *Niniród sirhalma*; tulajdonképen pedig *Babel* tornyának romjai előtt állunk. Mintegy százötven láb magas hegy az kétezer háromszáz lábnyi széles talpazzal. Ez a roppant kő- és földtömeg, Rawlinson szerint, a föld hét világosságának temploma lehetett; a nap, hold s az öt planéta, — ezt hihetőleg Nebukadnezár építtette a *Babel* tornya romjai fölé.

Még ez Herodot idejében fennállott, Babilonnak Borsif nevű külvárosában fekiadt. Lépcsőzetes gúlsalakú épület volt, melynek tetején diszelgett az istenség szentélye és oltára. Mind egyik lépcsőzet egy-egy világosságnak volt szentelve s mindegyik más-más színnel befestve. A hold lépcsőzete ezüst, a napé aranyszínnel tündöklött. A papok a szentély tetejéről hirdették ki a népnek jóslataikat.

Igy vezet vissza bennünket az érdekes mű a rég elfeledt századok újból felidézett városába. Vajon nem úgy tesz-e a mi századunk is? Emelünk felhőket verdes épületeket, átfuruk a hegyeket, behintjük csontvázakkal a harcmezőt, hogy késő nemzedékek a mi romjaink mellett számítsanak, okoskodjanak. Minden, de minden, mit emberkez alkot, a változandóság járma alatt nyög s idővel csak egyes elmosódott nyomok jelzik, hogy erre is ember járt, élt, épített és rombolt!

K. T. K.

FEJEDELMI VENDÉGEK A NÓIPAR-KIÁLLÍTÁSON.

A nóipar-kiállításnak legmozgalmasabb napjai ugyszólván az utolsó hét alatt fejlődtek ki. A kiállítás fővédnöke, *Lujza* hercegnő, a családi gyász miatt csak szept. 26-án nézhette meg a gazdag tárlatot. Férjével, *Koburg* Filöp herceggel együtt érkezett, a b. Kemény miniszter és gr. *Zichy* Jenő kiállítási elnök fogadták. A hercegnő e látogatás alatt adta tudtára a kiállítási bizottságnak, hogy a királyné másnap délelben fog megjelenni, de ő felsége minden hivatalos fogadtatást mellőzni óhaj. Csak kevesen tudták tehát előre a királyné látogatását, ki szept. 27-én 12 órákor érkezett meg Festetich grófné udvarhölgy kíséretében. A Koburg hercegi pár már előbb megjelent, valamint *Ipolyi* püspök, gr. *Zichy* Jenő, s a kiállítási bizottság tagjai, kik ő felséget fogadták. A királyné nyájas üdvözléssel lépett ki kocsijából, és gr. *Zichy* kalauzálása mellett tekintette meg a kiállítást, s érdeklődve kérdésköszönt. A Kálodzy nővérek művirágárusoknál, az egyik nővér gyönyörű virágoskört nyújtott át, mely ibolyákból készült, gyegyve különféle színű rózsákkal, s azok közt néhány valódi róza volt az illat kedvéért, de nem lehetett fölismerni a készített rózsáktól. A csokrot szalag díszíté e fölirattal: »Az orsz. nóipar-kiállítás emlékéül Budapest.« A királyné szívesen fogadta, megdicsérte a művészleg kiállított virágokat. A ezelelődi nóipari tannműhely szövevénye Zichy Jenő gróf fölhitva a királyasszony figyelmét a csinos szövevényre, melyeket az egyszerű pórók készítenek. Majd arra utalt, hogy a szövést könnyű volna nálunk népiparként az egész országban meghonosítani, hogy ne kelljen az embereknek — mint például Sárosmegyéből — minden megélhetési föltétel hiányában tömegesen kivándorolni. Az elnök szavait a királyné a legnagyobb figyelemmel hallgatta s azt kérdezte: »Nincs mód, melylyel a kivándorlást meg lehetne akadályozni?« »Van felség« — mondá *Zichy*. — »És mi az?« »Munkát kell adni az embereknek, hogy megélhessenek.« »En szívesen járulok hozzá«, — mondá a királyné — hogy a bajon segítségünk. Elnök urnak rendelkezésére bocsátok *huszonöt szövevényet*, kérem tessék azokat e vidéken kiosztani. Talán mások is fognak példamon buzdulni s igazán örülnék, ha az által szegény emberek raján segíthetnek.« A kiállítási elnök intézkedni fog, hogy a feleséges asszony által ajándékozott székek legközelebb rendeltetésükhöz képest kiosztassanak. Ő felsége másfél órát töltött a kiállításon, mialatt a termék egészen megteltek közönséggel, s a királyasszony harsány éljenzések közt távozott el. A *Koburg* her-

cegi pár már háromszor volt a kiállításon, s a hercegnő ezer forintnál több értékű vásárolt, a herceg pedig 200 sorjegyét.

A király szept. 28-án délután látogatta meg a kiállítást, melynek környékét is sokaság lepte el. Ő felsége 3 órakor érkezett meg. Orsz. miniszterrel, s a bejáratnál várta a kiállítási bizottság, b. Kemény miniszter, Ráth Károly főpolgármester, stb. Gróf Zichy Jenő üdvözlő szavaira a király így válaszolt: „Már sok szívet hallottam a női-par-kiállításról, s örömmel jöttem el, hogy személyesen is meggyőződhessen róla”. Azután Koburg hercegehez fordult, kezét szorított vele. „Köszönöm hogy sietett előmozdítani a kiállítás sikerét” mondta a király. A lépcső fordulónál Koburg Luiza hercegnő fogadta az uralkodót, mely gyásza öltöztet. A király karját nyújtotta a hercegnőnek. „Nagyon örülök — mondá — hogy mindent elkövetett a kiállítás érdekében”. Az előcsarnokban a nagy közönség zajos éljennel fogadta ő felségét. Gr. Zichy elnök először is a kis terembe vezette ő felségét. Gelléri Mór titkár a kiállításról szóló a általa szerkesztett jelentés egy példányát nyújtotta át ő felségének. A szemle alatt a király sok megjegyzést tett, s nem egyszer kérdé: „ez mind házi ipar?” vagy: „ez mind Budapesten készült?”. A szövőszékekre gr. Zichy felhívta a király figyelmét is, s említé a királyi adományát. „Valóban jó volna, ha a kivándorlóknak utját vehetnék”, mondá a király — „elnök urnak igaza van, mert ha munkát adunk nekik, nem hagyják itt a haza földjét”. Mikor a gróf bemutatta Sámuel pénztárnokot a királynak, ő felsége megjegyzé: „Hallottam, hogy a költségek már teljesen fedezve vannak, sőt hogy jövedelemre is számíthatnak: ez igazán ritkaság, mert nálunk az a szokás, hogy mindig deficitünk van.”

Torontálmezei kiállítása egészen meglepte az uralkodót. „Fogalmam sem volt — mondá — hogy ily gyönyörű szőnyegek készülnek Magyarországon”. A népies arany és ezüst himézseket hosszabban nézte. „Igazán kivánatos volna — szóló — hogy e himézseket mások is utánózzák, és hogy nagyobb mérvben használnák”. Zichy gróf itt maga ragadta meg az alkalmat, s esetleg a délvideki népek sorsát. „Felső — ugymond — a himézse nálunk jövedelmező népiipar lehetne, mert a nép izlése rendkívül finom és kifejlődött. De hogy általánosan elterjedhessen, tanfolyamokra s képzőhelyekre volna szükség”. S hiszi ön — kérdé az uralkodó — hogy ezáltal el volna érve a cél? Mindezt, felség, — válaszolt a gróf — mert a nép hamar ráadná magát arra a munkára, a mely elég jövedelmező és tisztességes megélhetést biztosít számára. „Igazan van önnök! a tan- és iparműhelyek felállítására nemzeti szükség.”

A békés-csabi kiállításán a kalmazó Zs. linszky Mihálynak megígérté ő felsége, hogy a Csabán tervezett női parikolának utána fog tudakozni. A székesföldi kiállításánál b. Kemény miniszter szolgált érdekes adatokkal. Hétfalu és Brassó szőnyeg-kiállításánál Binder igazgatóhoz fordult az iránt tudakozódott, vajjon a szőnyegipar csak a belföldi szükségletre szorítkozik-e, vagy exportra is dolgozik? „Igen, felség, Brassó és Hétfalu szőnyegei Oláhországban és Bulgáriában nagy kelendőségnek örvendenek”. A király érdeklődéssel hallgatta Binder e szavait s megtudhatta ezekből, mire van még szüksége a székes népek, hogy szorgalommal szőtt háziparancnak termékei piacot leljenek. „Igen örülök — mondá a király — hogy a székes nép, melynek szorgalmáról oly sokat hallottam, ily szép dolgokat tud előállítani”. Zichy gróf azzal töltötte meg Binder magyarázatát, hogy a házipar fejlesztése volna legalkalmasabb rá, hogy végét vessük a székes nép tömeges kivándorlásának. A vidéken tanfolyamokat, a fővárosban pedig árucarnokot kellene felállítani, mely tudná a tanfolyamokat s a pórnép képzőhelyeit. Az uralkodónak föltűnt, hogy oly sok tárgyat látja a Koburg hercegnő nevét, mint vásárlót s mesolyogva mondá a hercegnőnek: „Ugy tetszik, hogy Ön megvette a felkiállítását”. „Örömmel vásároltam — viszonzá a hercegnő — mert használni véltem ezzel a kiállítással.”

Ő felsége bevégezte a szemlét, még egyszer visszament a nagy terembe s még utoljára is megnézte egyes tárgyakat. A távozó uralkodónak Zichy

gróf köszönetet mondott a látogatás szerencséjéért. Szavaira azzal válaszolt a király, hogy szívesen jött el a kiállításba, melynek sikerült voltáról immár maga is meggyőződött. Az elnököt pedig arra buzdította, hogy folytassa tovább üdvös munkálkodását, melyről régóta bír tudomással, folytassa, mert ezzel nagy hasznára van a magyar hazának.

A király nagy eljénzés közt hagyta el a kiállítást, s az utcákon öszegyűlt tömeg zajos üdvözléte közt hajtott el. A kiállítás vélasszonya Luiza hercegnő néhány percczel később hagyta el a rotundát, s szintén zajos ovációkban részesült. A hercegnő megígérté, hogy e hó 9-én maga rekeszti be a tárlatot.

József főherceg látogatását is várták e hét végén, valamint Viktor Lajos főherceget. Hír szerint a királyné is elmegy még egyszer Mária Valéria főhercegnővel együtt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az akadémia kiadványai. Az akadémia könyvkiadó-vállalatában több becses kötet jelent meg ismét, s ezeken kívül egyéb kiadások is. Curtiusnak „A görögök története” című nagy művéből két kötet, az ötödik és hatodik került ki a sajtó alól, Lehr Albert és Komáromy Lajos fordításában; Leroy-Beaulieu-nak „Pénzügytan”-ából pedig a negyedik kötet, Láng Lajos által fordítva. A könyvkiadó vállalat aláírói, mint eddig, csinos, tartós kemény kötésben kapják a műveket. Az akadémia történelmi bizottságának megbízásából Szilágyi Sándor által szerkesztett „Erdélyi országgyűlési emlékek” című okmánygyűjteményből a hetedik kötet látott napvilágot. Ez hatodfélésként lapon az 1614-től 1621-ig Gyulafehérvárról, Lippán, Kolozsvárról, Alvinczén, Váradon tartott országgyűlések okmányait tartalmazza, magyarosított bevezetésekkel a szerkesztőtől; a kötet ára 3 frt.

Az osztályok értekezéseiből is megjelent néhány füzet, még pedig a történelmi tudományok köréből: „Nápolyi Péter, egy diplomata a tizenhetedik század elejéről”, Szilágyi Sándortól, ára 10 kr.; „A renaissance kezdete és fejlődése”, különös tekintettel hazánk építészeti műemlékeire, Miskovszky Viktorától, ára 40 kr.; a társadalmi tudományok köréből: „A nemzetközi jog elméletét Kant filozófiája szerint”, dr. Medvevsky Frigyesztől, ára 20 kr.; „A peröntök és az előzetes tanúbizonyítás a középkori magyar perjogban”, Hajnik Imréstől, ára 40 kr.; a természettudományok köréből: „Budapest főváros ivóvízei egészségi szempontból”, Balló Mátyástól, ára 30 kr.; „Adatok a harántcsíkú izmok szerkezetéhez és idegvégződéséhez”, Thanoffer Lajostól, egy tábla rajzzal, ára 20 kr.; „Adatok a Mecsekhegység és dombvidéke Jurakorbéli lerakódásainak ismeretéhez”, második, paleontológiai rész. Böckh Jánostól, ára 1 frt 20 kr.

A meteorológiai intézet évkönyveiből megjelent az 1879-ről szóló, Kurlander Ignác, dr. Gruber Lajos observatór közreműködésével szerkesztett Schenzel Gyúldó. A magyar és német szövegű terjedelmes könyv felsorolja az egyes megfigyelő helyeket, azok meteorológiai feljegyzéseit stb.

„Mouret abbé vétke”, regény, írta Zola Emil, fordította Tarnay Pál, három kötet, ára 2 frt 80 kr. Grimm Gusztáv kiadása. A realiztikus irány híres képviselőjének a műve még abból az időből való, mikor nem volt oly híres. Évekkel megelőzte az „Assomoir”-t, de már sok van benne az irányból, mely Zolát emlegettetett tette.

A műcsarnok őszi kiállításának napja, mely október elsőjére volt tervezve, még nincs egész határozottsággal megállapítva. Az igazgatóság óhajtott volna, hogy a király jelenlétében történjen a megnyitás, de minthogy a király elutazott s október 1-ére nem tér vissza, ez óhaj nem teljesülhetett. Mindamellett a királyt Trefort miniszter és Ipolyi Arnold püspök, a társulat elnöke föl fogják kérni a megjelenésre s az esetben, ha ezt a király megígéri, a kiállítás megnyitását napja akkora halasztatik, mikorra a király megjelenését megígéri.

Nemzeti színház. „A hol unatkozunk”, ez a cím a nemzeti színház újonságának, mely szept. 23-án került színpadra. Pailleron E. szellemes vigjátéka, nem valami gazdag a cselekményben vagy bonyolalomban, fordulataiban sem új, hanem eleven és elmesélés jéjétől rég. A megkeveselődött benne, mint az a sok szín és jó vonás, a párbeszédek pezsgése, melyekkel a kidolgozás ellátja. Egy furcsa társaság, a De Ceran grófnő szalonja van festve a vigjátékban. Ott unatkoznak az emberek, mert tudáskodnak és affektálnak, de sokan alvetik magukat az unalomnak, mert itt olyanok gyűlnek össze,

sze, a kik befolyással bírnak, s pártfogásuk boldogulásra, előléptetésre vezet. A komélyság álarca alatt lesik a hasznát. Raymond is azért jön ide fiatal nevével, hogy helyettes főnökölöl valósgos főnökölöl lépessék elő. Ő jól ismeri a siker embe-laboratoriumát és az ásiszós műhelyét, hol az embernek meg kell tagadni természetességét. Neje vidám asszony, de rászánja magát, hogy itt nem tegezi férjét és nem csókolják meg egymást. A házi asszony fia, Roger éppen most érkezett meg keleti utazásáról; ő is tudós férfinnak van nevelve, s anyja most az állami iskolák igazgatójává akarja tenni, a mire egybírta a látogatók közül többen szintén spekulálnak. Ceran grófnő gazdag menyasszonyt is szemelt ki fiának, Miss Lucy, egy angol hölgyet, ki Darwin tanait vallja. Van azonban egy fiatal leány, Susanne (egy jó kedvű hercegnő unokája), ki már régebben vonzódik Rogerhez, s a ki a megérkező tudós férfit oly őszinte örömmel fogadja, mely az ilyen társaságban nagyon szokatlan. Hogy az önző céloknak általános felülése lesz a vége, az a vigjáték követelménye. De addig sok vídám jelenet fejlődik ki. A bonyolalmat az idezi elő, hogy a tudós Bellac, ki a gazdag Lucy szerelmétől venni, egy kis levelet ír ennek, s kéri, hagyja ott este a felolvasást, kapjon migránt, és jöjjön az üvegárába. E leveleket Lucy elveszti és mások kezébe jut, kik aztán kíváncsiak megtudni, ki lesz az üvegárában, egymás után kapnak migránt a felolvasás alatt s az üvegárába ösonnak. Susanne is megkapja a levelet s azt hiszi Roger irta; Rogernek is a kezébe jut, s ő azt gondolja, hogy Susannek szól. Ekkor aztán hirtelen féltékenységgel lángol föl benne. — Az egész társaság megjelenik az üvegárában; először Raymond nevével, hogy e magányos helyen kibeszélgethessék magokat, miközben Ceran grófnő házárol és társaságáról is egy nyilatkoznak, melyből a hallgatóság grófnő meg tudhatja, hogy a világ nagyon is tisztában van a helyes ítélettel. Az üvegárábeli bonyodalmak szerencsés ki-fejlesztéshez vezet a vigjátékot, mely a közönség nagy meglepődésére végződik. Az előadás is jeles. Prielle Kornelia egy öreg hercegnőt játszik, ki itt a kedélyt és fiatal szellemet képviseli, kitűnően van festve s kitűnően játsza. Csillag Teréz k. a. (Susanne), Felekiné (Ceran grófnő), Halmi és Molnár (Raymond és neje), Márkus Emilia (Lucy), Náday (Roger), Lendvayné, Egresy, Bercsenyi, Kovács Gyula (a szalon érdekes alakjai) művészi ábrázolással követték Pailleron e kellemes művét, melyet Huszár Imre fordított le.

A népszínházban szept. 24-ikén a korán elhunyt Csereghy Ferenc hátrahagyott népszínműve „A szép asszony kocsi” került színpadra. A szerző nem végezhetette be e darabját; csak félig írta meg, mikor a halál kiragadta kezéből a tollat. A második felvonáshoz többféle átdolgozás is maradt utána, jelöl, hogy újabb és újabb tervei támadtak. A csónka darabot Rákosi Jenő egészítette ki, s így került előadásra. Csereghynek e darabhoz a hírhedt Manassés esete adta az eszmét. Egy ilyen föllentő csavargót rajzolt benne, a kit Szibériába vittek a muszáknál és egy láncon volt ott Petőfivel. De Csereghy aztán nem követi Manassést, mint egy másik népszínműről tette volt. A darab a forradalom utáni időkben játszódik. Sokat beszélnek Buzás Jánosnérol, a ki igen szép asszony, s a kinek eltűnt az ura a muszákvilág alatt, most pedig egy kocsi uralkodik a házánál. Buzás János úgy tűnt el, hogy forszonttal muszákvilágba kellett szállítani, de a tisztet bele vitte a Tiszába, azok ott veszték, Buzás pedig eltűnt, és most is kurrentálják. Különben az a hír róla, hogy a muszáknál megkapták és elvitték magokkal, vagy pedig agyonlőtték. Voltaképpen azonban a szép asszony kocsi, Józka, senki más, mint maga Buzás, ki egy évi bujdosás után haza tért, s most mint kocsi lappang a tanyákon feleségénél. A kocsi nagyon bosszantja a menyecské egy vén rokonát, Tamást, mert parancsol a házánál; bosszantja még Vancsik Lőrincet is, egy gyanús embert, a ki afele szpiczli; őt azért bosszantja, mert meg van győződve, hogy Buzás Jánosnak csak azért nem megy férjhez, mert a kocsiat szereti. Ők ketten tehát elhatározzák, hogy kiugratják a házról Jósikát. Epen akkor találkoznak egy kocsiában egy csavargóval, a ki ott beszél, hogy Szibériából jött. A két öszeseküvő ráveszi a csavargót, adja ki magát Buzás Jánosnak. Ez ráll az impozitorásra, megjelenik a házánál, a hol azonban Buzásnak nagyon tiltakozik ellene, s a kocsi sem tűrheti tovább a lappangást bevalja, hogy ő az igazi Buzás János. Most már két Buzás van, mindenki vitatja, hogy ő az, az igazságnak pedig érdekében áll, hogy megismerje az igazit, mert arra büntetés vár. Csak hogy a mint ezt megtudja az asszony, akkor egyszerre tagadni kezdi, mintha a kocsi volna Buzás János. A végén bonyolódik a helyzet, de utóljára is egy oldódi föl, hogy Buzás János nem vitte a muszákvilágba sehoval, hanem rábírta a kocsiat velük együtt Bass Jókára. A ki azért hajtott nekik a Tiszának, hogy ott lerázza a kocsirol a feles terhet és megszökhesen lóval, kocsi-val. Ez a Bass Józka pedig senki más, mint a csavargó. A két szerző által irt darab — mely minden összeköttetés nélkül készíthetett el — az újabb népszínművek közt helyt áll. A Csereghy által irt

részlet, vidámságával, egész-séges ötleteivel, érde-mes volt arra, hogy Rákosi értékesítse a színpad számára. Buzás Jánosnak Blaha Luiza asszony játszta, s ez már magában legalább is felsíker az előadásra nézve. Most pedig valamennyi szerep a legjobb kezekben volt. Hegyi Arankának, Rákosi Szidnek csak néhány szónyi szerep jutott. Tamási (Buzás), Vidor (egy jókedvű, szerelmes paraszt le-gény), a népdalok mellett tösgyökere alakokat mutatnak be. Solymosi a csavargót jókedvvel játszta és hazudozásával sok derűtséget idéz elő. Tihanyi, Horváth és Karikás játszik még a többi szerepeket.

A hírlapírók nyugdíjintézte alapjára a nemzeti színház tagjai szept. 27-én előadást rendeztek a gyapju-utcai német színházban. Sardou „Fél-junk el” vigjátékát adták elő, mely a nemzeti színház mindíg megtölti. A gyapju-utcai színház azonban nem tölt meg ily szorongásig; több sor zárta az s a második emeleti páholyok nagyobb része üresen maradt. A notabilitások közül ott volt Ráth Károly főpolgármester, b. Edelheim Gyula katonai főparancsnok, heczeg Lobkovitz tüzérezredes, többen a francia vendégek közül, írói és művészi körök képviselői. Az előadást egy prolog nyitotta meg, melyet ifj. Abrányi Kornél irt és alkalmomra, cizme: „A névtelen hősök”, s Nagy Imre szavaltta el, a közönség zajos tapsai közt. A prolog így végződik:

A névtelen hősökről annyi dal szól,
S a hírlapírók még nem zengi ének,
Pedig egy névtelen hős mindenik:
Dicsőségére válik a világnak,
És dicsőiséget nem kér a világtól.

S első eset az, oh! tisztelt közönség,
A ki a hírlapíró egyedül
Szerelme, cizlja s büszkesége vagy,
S kinek kedveit mindenüvé elmegy.
Hogy most a hírlapírók kedviért
Te jössz ide. Első eset, de ne legyen utolsó!
Nem tartozzálból, — mert annak kevés,
Csak szíveségből, — mert ennek elég.
És bizonyosául arra, hogy a pályát
Vidáman futni van miért s kiért.
S ha tapaszt hoztal, add azt a művésznek,
A hírlapíró tapshoz nem szokott.
Ő vele csak névben szorits kezét,
S jutalma megvan, többit nem keres:
És tegéd éltet, mert csak nekéd él.

Az előadás azzal a művész öszhanggal folyt, melyet Molnár, Náday, Halmi, Lendvayné, Vicedini, Bercsenyi, Egresy, Hetényi, Sánta, Pinter, s valamennyi közreműködő már a nemzeti színházban megalapított és szellemes vigjáték számára. A közreműködő hölgyek mindenikére az öltözék szobában díszes bokréták vártak. Az öszes jövedelem, a felülfizetéssel 1300 frt, melyből a költségek levonása után 800 frt jut a jótékony célra.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Kisfaludy-társaság szept. 28-án tartotta a színeket utáni első ülést, Gyulai Pál elnökelete alatt. Legelőször Boithy Zsolt titkár emlékezett meg a társulat egyik legrégibb tagjának Szemere Miklósnak elhunytáról. A felolvasások sorát Dalnád Győző nyitotta meg. Négy lírai költeményt olvasott fel, melyeknek cizme: „A folyam tündére”, „Női levél”, „A tasi templomban”, s „A költő dicsőisége”. A költeményeket a közönség élénk tetszéssel fogadta. A második felolvasó Vadasz Károly volt, ki egy munkában levő művéből, melyet az ötvenes évtized második felének művészeti, irodalmi és társas életéről ír, vagyis a munka egyik nagyobb fejezetéből olvasott föl részletet. E korrajzi dolgozat az akkori idő ünnepeit ékezeskötetnek: Hollósy Kornéliának szalonját festi. A bevezetés arról szól, hogy az egyre világvárosiasodó Budapestnek miért nincs ma sem, a szó igazi értelmében, szalonja, hanem csak fényes tárgyaló, előadó és estélyes termek. Áttér azután arra, hogy a mainál még sokkal kisebb Pesten huszonöt év előtt egy művésznőnek volt igazi szalonja, a hol főur és író, gazdag és szegény, férfi és nő egyaránt otthon éreztek magokat, mert a különböző elemekből álló társaság egygyé olvadt a művészet és annak kitűnő képviselője: a házi asszony iránti komoly hódolatban. A rajz bemutatott részletében szó van a dalművészről első fölletéről, művészeti és társadalmi hatásáról, pályájának egyes mozzanatairól, továbbá a Zrínyi-házban levő szalonjának főúri és írói vendégeiről, a m. Ürményi

Józsefről, gr. Almásy Györgyről, gr. Károlyi Györgyről, Irinyi Józsefről, Sárogy Gyuláról, Gaal Józsefről, stb., ama korszakot és emez egyeseket jellemző adatokkal. Az érdekes korrajzi s „Budapesti Szemle”-ben fog megjelenni. A felolvasott részletet zajosn megtagolták. Végül Gyulai Pál két néphalladást mutatott be, melyek egyike Szentestől, a másik pedig Göcsejről küldetett be. Mindkettő a népköltés figyelemreméltó terméke.

Az orsz. régészeti és embertani társulat szept. 27-én kezdte meg havi ülését. Ezuttal egy jeles külföldi tudós, dr. Fischer Ottó a közsébergi múzeum igazgatója, mint vendég érkezett a kisebb múzeumi művészekről. Német nyelven tartott előadásban fölemlítve, hogy az ókori és római kori ruhakapcsok (fibula) tekintetében csak a két skandináv múzeum vetekedhetik a magyar nemzeti múzeummal, a fibulák általános jellemzésével áttér értekezésének érdemére. Érdekes előadásban tárgyalta a fibulák történeti fejlődését, ismertetve azokat a technikai módosításokat, melyeken a fibula átment. Értekezését a múzeum által rendelkezésére bocsátott fibulák bemutatásával illusztrálta. Dr. Henselmann Imre a nagyváradi Szent László egyháznak legújabb ásatásairól értekezett, ismertetve a templom régiségét. A jövő tavasszal eszközölendő ásatások remélhetőleg érdekes részüket fognak feltáratni. Wagner János a sárospatai kirándulás alkalmával tanulmányozott sárosmegyei régiségeket ismertetve. Kiemelte különösen Bátfi középkori műemlékeit, s a kiválóbb építészeti emlékeket fényképekben mutatta be.

MI UJSÁG?

Az országgyűlés ünnepélyes megnyitása szept. 28-án délelőtt történt a királyi várakban. A képviselők és a főrendiház tagjai dísz magyar ruhában vonultak föl Budavárra. Az uton több helyen csoportok képződtek. Békócsi vitt fel a törvényhozás tagjait, csak a primás és gr. Karakonyi Guidó használták díszes hintókat. A főpapok s a kik a szék várkaplancban elérték, először itt gyűltek össze mielőre. A nagyobb rész a trónteremben gyűlekezett. A főlepecsén a koronázók képezték sorfalat; fent az előcsarnokban a magyar testőrség állt. Mintegy száz főrendi és ugyanannyi képviselőtől tag ment föl a trónterem meghallgatására. A képviselők közül leginkább az új képviselők tettek a nagyobb számot. A függetlenségi párt tagjai közül 20—25 jelent meg. A király pontban 12 órakor lépett a terembe, s ekkor a palota előtt álló katonai zenekar az osztrák néphimnuszot játszotta. Az ünnepség a király mosolygva hajtotta meg magát. Ő felsége erőteljes hangon, tiszta magyar kiejtéssel olvasta föl a terjedelmes trónterem, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gültséggel emlékeztek meg az ország első helyzetéről és a külföldi viszonyok békés jellegéről. A trónterem az a rész, mely Fiuménál szól, és Magyarország jogait illetőleg Maria Terézia dekrétumára hivatkozik, eljénstést idézett elő. A trónterem felolvasása után a felség szónok elutazott, az egybegyűltek eljénstést kísérve. Egy óra múlva a trónterem az a rész, mely felsorolja a teendőket; elé-gülts

nem történt, s a görényi erdészeti hivatalban novemberben teszik is az előkészületeket.

Francia irók Budapestén. A bécsi nemzetközi irodalmi kongresszusból többen lerándultak Budapestre: *Ulrich Lajos*, Jókai műveinek francia fordítója, *Belot Adolf*, kinek „47-ik cikik” című színművét a nemzeti színházban is adják, *Lionville Albert*, a „Droit” jogi szaklap szerkesztője, *Desjardins ügyvéd*, *Louet Ernő*, *Décasse*. Megérkezésük alkalmával a pályavárvan az irók kör és a hírlapírói egyeslet képviselői fogadták a vendégeket, kik az „Európa” vendéglőbe szálltak. A vendégek azóta megnézték az intézeteket, a színházakat, hol mindenütt megkülönböztető figyelmet találtak. A hírlapírók lakomát is rendeztek tisztelőikre szerdán Szikszaynál. Az első felköszöntőt itt Jókai Mór mondta francia nyelven, üdvözölve a vendégeket s életre a francia irókat. Utána az öreg *Ulrich* mondott pohárköszöntőt, életre a magyarokat. *Pulsky Ferenc*, ki *Djoudin* román hírlapíró mellett ült, a magyar román barátságra ürité poharát, *Pázmány Dénes* A 47-ik cikik” szerzőjét *Belot* *Adolfot* üdvözölve, s az viszont a „franciákra, kik magyarok, s a magyarokra, kik francziák” mondott szellemes felköszöntőt.

Budapest 1882-ik évi költségvetését a főszámvérő hivatal már összeállította s e szerint 6.249.656 frt a kiadás.

A nemzetközi irodalmi kongresszus jövő évi üléséhez színhelyül Olaszországot választá, de a város megjelölését a végrehajtó bizottságra bízta, melybe magyar tagokul Szemere Attila, Glazer Manó, Visi Imre és Szarvady Frigyes választattak meg, míg a tiszteleti bizottságba Szász Károly.

Finn vendégünk: *Jalava Antal* helsingforsi tanár, ki a nyarat köztünk töltötte, s az általa birt magyar nyelvben a Balaton mellékén jó gyakorlatot szerzett, e hét elején utazott el. A Kisfaludy-társaságban, melynek külső tagja, székfoglalót öhajtott volna tartani, de az ülés napját, szept. 28-ikát már be nem várhatta. Elutazása előtt az irók és művészek társaságának klubjában lakomát rendeztek tisztelőire, melyen *Barna Ferdinánd* köszöntötte föl finnt, mire a finn tudós kifogástalan magyar toasztban köszöntötte meg a szíves fogadtatást, s a magyar nemzetet életre. A kedélyes lakomát még több pohárköszöntés is fűszerezte.

A legutóbbi népszámlálás adatait nagy részben már összeállította az országos statisztikai hivatal, hol újév óta e nagy munkára közel négy száz díjnak volt alkalmazva, s e személyzetet most felosztják. A nagy munkának így rövid idő alatt tartó elkészülése főképp *Keleti Károly* miniszteri tanácsos buzgalma. A díjnyak a felosztás előtt lefénypéztették magokat, s az arcképeket egy, Morzsiányi által igen díszesen kiállított albumban adták át *Keleti Károlynak*. Az egyik nagyobb osztály vezetője, dr. *Vargha Gyula* miniszteri fogalmazó és ismert fiatal költő pedig a vezetése alatt állott személyzettől művészi kivitelű arany tollat kapott emlékül. A népszámlálási nagy mű sajtó alá rendezését már megkezdtek.

Az aradi vértanúk emlékköve, mely a vesztőhelyet fogja jelölni, gránitoszlop lesz, Jablonszky Vincze budapesti mifaragó készíti, s 600 forintba kerül. Egyik oldalra a neveket vések, másikra a gyász napját. E hó 6-ikára már föl lesz állítva.

A zongoraoktatásban jártas nő mérsékelt árak mellett óhajtana tanítani. Bővebb értesítést nyerveitni e lap kiadóhivatalában.

HALÁLOZÁSOK.

Báró *BÁNYFI ELEK*, Krasznamegye egyik leg-tiszteltetbb fia, elhunyt szilágy-bagosi kastélyában, 56 éves korában. Már tagja volt az 1849-iki debreceni országgyűlésnek. Aztán visszavonulva, a gazdaságnak élt, gyámolította az iskolágyet, részt vett a hasznos mozgalmakban; ő alapította Szilágy-Somlyón a megyei takarékpénztárt, a gazdasági egyesületet. Az alkotmányos korszak kezdetén, mint Krasznamegye egyik képviselője, részt vett a törvényhozásban s az ellenzék híve volt. A politikában, a társaséletben testestől-lelkestől magyar volt, a leg-nemesebb értelemben s tetteivel, alázatokkal adta bizonyosságát, szolgálta a közügyet.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: *Tóth BALINT*, Csongrád megye volt alispánja, két ízben

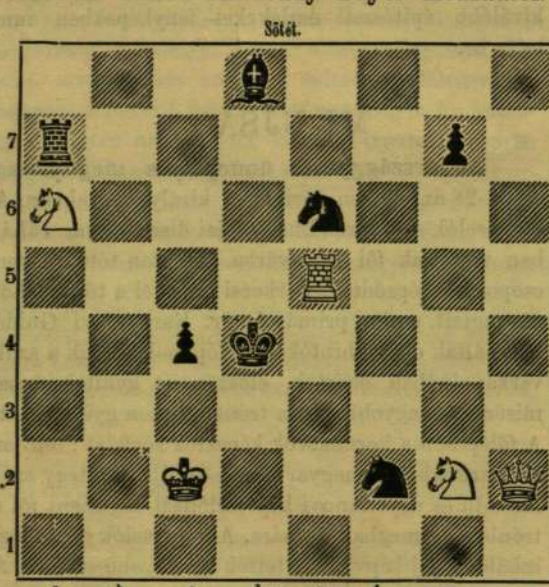
országgyűlési képviselő, a hódmező-vásárhelyi ref. egyház főgondnoka, 64 éves korában, H.-M.-Vásárhelyen. — *BEDNARICS ANTAL*, az osztrák államvasut-társulat kereskedelmi ügynökségének főnöke, Budapest 61 éves korában. — *BARANYI ISTVÁN*, gyógyszerész, volt honvéd, Pápa. — *WITTMANN IGNÁCZ*, 67 éves polgár, Aradon.

ÖZV. GHYCY IGNÁCZ, szül. Laszlovsky Bor-bála, Ghycoz Kálmán sógora, néhai Ghycoz Ignác országgyűlési képviselő özvegye, 78 éves korában, Budapest. — *SZEPESY LÁSZLÓ*, szül. Oláh Ilona, néhai Oláh Miklós képviselő leánya, 21 éves korában, a borsodmegyei Berentén. — *VÁRADY KÁROLY*, szül. Andoró Anna 61 éves korában, Komjátiban. — *PRINDLÉ* szül. Schmiedt Mária 57 éves korában, Visegrádon. — *VARGA JÓZSEF*, szül. Oehring Anna, 57 éves korában, Szegeden.

AULICH PÁL, osztrák tábornok auditor meghalt Bécs mellett Mödlingben, 84 éves korában. *Aulich* Lajosnak, az aradi vértanúnak öccse volt, s kora ifjúsága óta szolgált a császári hadseregben testvé-revel együtt, ki azonban a magyar szabadság zászló alá állt. Mikor értesült bátyja haláláról, azonnal az ifjú császár lábához borult kegyelmet esdekelve. S a tizenhárom közül *Aulich Lajos* volt az egyedüli, kinek a császár kegyelem után élethossziglan tartó fogságra változtatta halálát ítéletét. A kegyelemhez sürgöny azonban csak a kivégzés után érkezett Aradra. E tényt tavaly őszén *Aulich Pál* tábornok maga jelentette ki egy magyar lapban, mely őt rossz testvér színében tüntette föl.

SAKKJÁTÉK.

1139-ik számú feladvány Bayer Konrádtól.

Világos indul s a ötödik lépésre mattot mond.

Az 1134. sz. feladvány megfejtése.

Shinkmann W. A.-tól.

Világos.	Megejtés.	Matt.
1. Hb3—d4	---	Ka7—b8(a)
2. Hd4—b5	---	c7—c6!
3. Kd5—c5	---	c6—b5:
4. Kc5—b6	---	t. sz.
5. a6—a7 matt.	---	
	a.	
1. Hd4—c6:	---	c7—c6!
2. Kd5—c5	---	d7—c6:
3. b7—b8V	---	Ka7—ab:—b8
4. Kc5—b6 stb.	---	

Helyesen fejtették meg: *Vasvármén* Fülöp József. *Sárospatakon* Gérecz Károly. *Debreczenben* Zagya Imre és Beregi Adolf. *Budapest* K. J. és F. H. *Karcsagon* Bányai Lajos. *A pesti sakk-kör.*

Előfizetési föltételeink

a „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” október—decemberi folyamára.

Negyedévre:	
A Vasárnapi Ujság	— frt 2.—
A Vasárnapi Ujság „Világkrónika”-val együtt	— 2.50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	— 3.—
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok „Világkrónika”-val együtt	— 3.50
A Vasárnapi Ujság július—szeptemberi folyama 2 frtért rendelhető meg.	

A **Politikai Ujdonságok** terjedelmét új évtől kezdve két hetenként megjelenő illusztrált gazdasági mellékkel bővítettük.

A „Világkrónika” képes heti közlöny új évtől kezdve szintén bővített alakban és terjedelemben jelen meg, azon czélból, hogy állandóan nagyobb elbeszéléseket és regényeket is nyújthasson ol-

vasóinak, képekkel illusztrálva. A **Világkrónika** ezenfelül, mint hetilapjaink közleményeinek ki-egészítője, megtartja eddigi rovatait: a hazai és külföldi általánosabb érdeklő eseményeket, az azokban kiválóan szereplő személyiségeket nép-szerű nyelven itt magyarázatokkal kísért képek-ben mutatja be; közöl tájékoztató cikikeket, uti-rajzokat, né- és tájismertetőket, szemléltető je-lentéseket a hazai és külföldi közérdeklő mozzanato-ról, találmányokról, fölfedezésekről, egy szintén mu-lattató apróbb közleményeket, közhasznú tudnivaló-kat stb. — A „Világkrónika” hetilapjaink előfizet-ői félre 1 frt, évnegyre 50 kr. pótdíjért rendel-hetik meg.

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy szíveskedjenek az elő-ízetés megújításánál, vagy a „Világkrónika” megrendelésénél *személyesen* egy példányt a posta-utalványra rugaszta beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szűkös-kü-lönöző közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Helyben F. B. A. Kövesse meg magát; ledorongo-lásban nem telik kedvünk, nem is szokásunk. Ujabb-i közleménye is sem jó, sem rossz; mi pedig csak a jót szeretjük.

P. K. A vén cigány s unokája most is épen egy-hat ránk, mint először. Nem tartottuk meg a régi kö-i-ratot, de fogadni mernénk, hogy nincs rajta javítás. A másik, ránk is „kinosan hat” — a mennyiben bombasz-tokkal nem lehet másképp hatni.

Mit iszenjek. Az érzés őszintesége megőrizik a hang-melegséget. Kár, hogy oly igen el van nyújtva; anny-i, akkor láttuk, hogy az egészben nincs semmi, s fárads-gunk kárba vesztett.

Attila áldása. Az áldatlan rossz írást alig alig tudtuk kibetűzni; s mikor nagy kinnal célt értünk, akkor láttuk, hogy az egészben nincs semmi, s fárads-gunk kárba vesztett.

HETI NAPTÁR. Okt. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
2V B 17 Okt. ü.	B 16 Leodegar	20 D 6 Enstát	9
3H Kandid	Jairus	21 Kodrát	10 Jom kip.
4K Szeráf Ferencz	Szeráf Ferencz	22 Fókáz	11 Abadon
5S Placíd	Placíd	23 Sz. Istv fog.	12
6C Bruno	Frigyeske, P.	24 Tekla vt.	13 Abden.
7P Jusztina, Mark	Abadiás, Amál	25 Prozina	14
8S Birgitta	Pelag	26 Mt. János	15. S. Sét.

Hold változásai. ☾ Utolsó negyed 15-én 3 óra 42 percz. regg.

Tartalom.

Szöveg: A magyar honvédlővasság felügyelője. — Mi-czélja hát? — Költemény. *Székely Károlytól*. — A rezervista szerelme. Elbeszélés. *Irta Bihar* Kálmán. — A király főhadi-szállása Mező-Kövesden. — Egyiptomi királyok ujanon fölfede-zett sírja. — Nyoma veszett! Angol regény. — A párisi opera előadása telefonon át. — Egyveleg. — Garfield halála. — A mennykő mint békészerző. Életkép. — Elmosódott nyomok. — Fejedelmi vendégek a nóiparkállításon. — Irodalom és művé-szet. — Köznizetetek és egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár

Képek: Henneberg Károly lovag, tábornok, a magyar honvédlővasság felügyelője. Ellinger fényképe után. — A király főhadi-szállása Mező-Kövesden. Indulás a hadgyakorlatokra. — A nemzetközi villamosági kiállítás a párisi ipar-palotában: Telefonnal ellátott terem este az operaszínház előadása alatt. — Az egyiptomi királysír: II. Rhamzes király koporsója. II. Rhamzes órási szobra a bulagi múzeumban. Amozis király földiart koporsója és mumiája. — Az ujanon fölfedezett király-sírok bejárata Egyiptomban. — A párisi opera előadásának hallgatása telefonon át: 1. Hallgatók a párisi ipar-palota egyik telefon-teremben. 2. A színpad. — Garfield özvegye. — A golyó keresése.

Felolós szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. sz.)

NEHÉZKÖRT

(epilepsia) gyógyít, levél után dr. **KILLISCH** spe-cialista Drezdában (Szászország). — A nagy sikerek (8000) miatt nagy aranyérem a párisi tudományos társaságtól.

T. Kwizda Ferencz János, es. k. udv. szállítóknak Kor-neuburgban.

Két év óta oly kinokat szenvedtem lapoczkám-ban, hogy alig bírtam valami keservesen kabátomat föl-huzni. Miután már sok mindenfélét siker nélkül használtam, egy barátom szíves volt egy palack közvényfolyadékot adni; most tehát, higitatlan folyadékkal lefekvés előtt néhányszor bedör-zsölve magamat, kinjaimtól teljesen megszaba-dultam.

Midőn forró köszönetet mondanék, kérem Önt egyttal, szíveskedjék a közvényfolyadéktól ujabb-i három palackot küldeni; maradtam

kiváló tisztelettel
Stoklas Tamás,
földbirtokos.

St.-Marein, Cilli mellett.

Kapható minden gyógyszer-tárban. Főletét Kwizda Ferencz János, es. k. udv. szállító és ké-rületi gyógyszerész-nél, Korneuburgban.

Nápoly, 1881 szeptember havában.

Mély fájdalommal tudatom forrón szeretett nagybátyám, *Pagliano Jeromos* tanár, ez év szeptember havának 9-én történt halálát.

A midőn e szomorító hírt közöltem, egyttal kötetlenségem-nek ismerem azt is kijelenteni, miszerint az alkalmat sok hamisító kétségkívül föl fogja használni, hogy a közönség bizalmával vis-zsádjén.

Mindazoknak, kik a megh. *Pagliano Jeromos* tanár által föltálat **valódi** *Pagliano-syrupot* öhajtják, hozzáam, **Nápolyba, 4 Calata San Marco**, kell fordulniok.

E nyilatkozatom hitelességére nézve, birom a következő oki-ratokat, s azokra mindenkor hivatkozhatom:

„1-én minden a syrup készítésére szükséges vényeket, vala-mennyi nagybátyám, *Pagliano Jeromos* tanár által sajátkezűleg írva.”

„2-or egy okiratot, mely által engem egyedüli utódjának jelöl ki.”

„3-or egy sajátkezűleg írott végrendeletet, melyben javamra intézkedik.”

Ezen föltl mindenki tudja, hogy majdnem három évig nagy-bátyám mellett valék, mindenről mi a syrup készítését, stb. illeti, kellő jártasságot szerzendő, s hogy ez idő alatt a florenzi háznak egyedüli vezetése én rám volt bízva.

Fölsejöltek mindenkit, bárki legyen is, ha bírja, mindezeket megczáfolni.

Ennek folytán csupán én vagyok följogosítva nagybátyám emlitett syrupjának további készítésére; a mint ő ezt maga, 1878-ban, midőn magához hívott, nyilatkozatok és hírlapi jelentések után a kö-zönségnek tudomására hozta.

Végül még nyilvánosságra kell hoznom, miszerint számos hamisító, hogy a közönséget könnyebben tévutra vezethesse és meg-csalhassa, a nép alsó osztályában egyéneket keresett, kik a *Pagliano* nevet viselvén, azt fölük csekély díjért kölcsön vették, csak hogy a meghalt *Pagliano Jeromos* tanár rokonainak adhassák ki magukat.

Ennek folytán mindenkinél, a ki a meghalt *Pagliano Jero-mos* tanár által föltálat **valódi syrupot** öhajtja, annak öccse-hez **Ernesto Pagliano**-hoz, Nápolyba, saját házába, 4 Calata San Marco, kell fordulnia.

Jót állók e syrup gyógyereje és hatásosságáról. 188

Ernesto Pagliano.

Felpuffadás ellen,
gyomorsav,
ARANYÉR,

testi dugulások,
máj-és epebajok,
tisztátalan vér,
vértelenség a fej és mell felé.

Különleges
orvosi rendelést
szerint készítve.

FŐ-ALKATRÉSZEK:
Kivonatok
svájci gyógyfűvekből.

Határozottan **BRANDT RICH.** gyógyszerész svájci piluláit kell kérni, melyek csak 50 pilulát tartalmazó bádogszelvényekben 1 márkáért és kisebb, 15 pilulát tartalmazó kisérleti szelvényekben 35 fillérért kaphatók. Minden valódi **svájci pilulát** tartalmazó doboznak fontí címkével (a fehér svájci kereszt piros mezőben) és a készítő névönásával kell ellátva lennie.

Budapest: föltétl. egész Magyarország számára: *Török József* gyógyszerész, király-utca 12; *Debrezen:* *r. Róth* és *Debrezen* gyógyszerész; *Győr:* *Yoray* gyógyszerész; *Jászberény:* *Merkli* gyógyszerész; *Kapuvár:* *Babochay* gyógyszerész; *Kassa:* *Heczelis* gyógyszerész; *Körmöcsény:* *Katona* gyógyszerész; *Kolozsvár:* *Wolf* gyógyszerész; *Komárom:* *Uchener* gyógyszerész; *M.-Vásárhely:* *Vernady* gyógyszerész; *Miskolc:* *Szabó Gyula* gyógyszerész; *Nagy-Kanizsa:* *Béla* gyógyszerész; *Nagy-Várád:* *Nyir György* gyógyszerész; *Nyitra:* *Szabó György* gyógyszerész; *Pozsony:* *Pásthy* gyógyszerész; *Szatmár:* *Uchener* gyógyszerész; *Szeged:* *Hancs* gyógyszerész; *Székelyudvarhely:* *Diebald* gyógyszerész; *Ujvidék:* *Grossinger* gyógyszerész; *Vác:* *Rudolphe* gyógyszerész; *Verecz:* *Bienert* G. gyógyszerész; *Zombor:* *Alexiewicz* J. gyógyszerész; és Magyarország minden más főnév gyógyszer-tárban.

Hasznosabb és olcsóbb valamennyi keserűvíznél.

Könnnyen oldó.
Minden kor-osztálybeli szenvedők számára.

Feltétlenül ártalmatlan.

Utastások, melyek a többi közt szakköröktől származó, a hatást és ártalmatlanságot bizonyító bírlatokat tartalmaznak, az alatt nevezett gyógyszer-tárakban kaphatók.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intéset kiadásában Budapest (egyetim-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

VASUTKISAJÁTÍTÁSI KÉZIKÖNYV.

CSUKA SÁNDOR.

TÉRKÉPPEL.

Ara füzve 1 forint osztrák értékben.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSO KÖTET: francia-magyar rész.

Ara füzve 4 frt.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSO KÖTET: francia-magyar rész.

Ara füzve 4 frt.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSO KÖTET: francia-magyar rész.

Ara füzve 4 frt.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSO KÖTET: francia-magyar rész.

Ara füzve 4 frt.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSO KÖTET: francia-magyar rész.

Ara füzve 4 frt.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSO KÖTET: francia-magyar rész.

Ara füzve 4 frt.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSO KÖTET: francia-magyar rész.

Ara füzve 4 frt.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSO KÖTET: francia-magyar rész.

Ara füzve 4 frt.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

MÁRTONFFY FRIGYES.

ELSO KÖTET: francia-magyar rész.

Ara füzve 4 frt.

TELJES

FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

